

Secretaria de Política Lingüística
Institut Català de la Dona

Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Barcelona 2005

BIBLIOTECA DE CATALUNYA. DADES CIP:

Marcar les diferències : la representació de dones i homes a la llengua. - (Criteris lingüístics ; 6)

A la part superior de la portada: Secretaria de Política Lingüística [i] Institut Català de la Dona. - Bibliografia

ISBN 84-393-6746-5

I. Lledó, Eulàlia II. Institut Català de la Dona III. Catalunya. Departament de la Presidència IV. Catalunya. Secretaria de Política Lingüística V. Títol: Col·lecció: Criteris lingüístics ; 6

1. Català - Gènere 2. Català - Diferències entre sexes 3. Sexisme en el llenguatge 804.99:396

© Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència

Document elaborat per la Secció d'Assessorament de la Secretaria de Política Lingüística i revisat per Eulàlia Lledó Cunill

Col·lecció Criteris Lingüístics, 6

Primera edició: abril 2005

Tiratge: 5.000 exemplars

ISBN: 84-393-6746-5

Dipòsit legal:

Impressió:

Índex

Presentació	5
1. Introducció	7
1.1. El català, llengua de gènere	7
1.2. Discriminació implícita	9
1.3. Voluntat de no-discriminació	11
1.4. Estratègies de redacció	11
2. Formes concretes	13
3. Formes genèriques	14
3.1. Mots col·lectius	14
3.2. Noms de professions	16
3.3. Noms d'organismes i unitats administratives	17
3.4. Expressions despersonalitzades	17
3.5. Mots invariables	18
3.6. La paraula <i>persona</i> i altres mots genèrics	18
3.7. Adjectius	21
3.8. Frases i perífrasis	21
3.9. El tractament de <i>vós</i>	22
4. Formes dobles	23
4.1. La fórmula <i>home o dona</i>	23
4.2. Formes senceres	24
4.2.1. Ordre	24
4.2.2. Formes invariables	24
4.2.3. Articles i preposicions	25
4.2.4. Adjectius	26
4.2.5. Verbs	28
4.3. Formes abreujades	29
4.3.1. Formació	29
4.3.2. Concordança	30
5. Noms d'associacions, col·legis professionals i cossos funcionaris ...	33
6. Millora i llegibilitat del text	36
7. Documents administratius	39
7.1. Documents tancats	39
7.2. Documents oberts	40
7.2.1. Impresos	40
7.2.2. Oficis, cartes, circulars i plantilles de documents	45
7.2.3. Textos legals i normatius	47
8. Professions, condicions i càrrecs	53
9. Bibliografia	89

Presentació

El llenguatge és com un mirall que reflecteix la societat que l'utilitza; una eina que vehicula el nostre pensament, organitzant-lo i estructurant-lo, incorporant creences, valors, prejudicis i estereotips. Per això, la persistència de pràctiques discriminatòries en l'ús de llenguatge no és cap altra cosa que un senyal de la presència generalitzada de sexisme en la nostra cultura.

L'asimetria entre els conceptes masculins i els femenins, el genèric masculí com a pretès universal o l'exclusió de les dones en tant que subjectes del discurs, són els principals biaixos discriminatoris en l'ús del llenguatge. Tanmateix, totes aquestes pràctiques lingüístiques discriminatòries poden ser modificades i consegüentment eradicades. El canvi és possible, perquè la llengua és una construcció humana —un instrument viu en constant transformació i, com a tal, susceptible de ser modificat de forma conscient. Cal fer, doncs, un esforç per adaptar el llenguatge a les noves necessitats de la societat i abandonar definitivament qualsevol ús discriminatori, ja sigui sexista o androcèntric.

La Secretaria de Política Lingüística i l'Institut Català de la Dona pensem que és important que des d'aquestes institucions es difongui aquesta obra que teniu a les mans. De segur, permetrà avançar en la creació d'un llenguatge que, sense renunciar a la claredat i a la precisió, sigui també respectuós amb la diversitat humana.

Miquel Pueyo i París
Secretari de Política Lingüística

Marta Selva i Masoliver
Presidenta de l'Institut Català de la Dona

1. Introducció

El dinamisme de les societats modernes no es reflecteix únicament en les innovacions tècniques, sinó que es reflecteix també en les idees i en els processos de canvi i de reconversió que experimenten els rols socials. Un exemple clar del que estem dient el trobem en l'evolució que ha experimentat el paper de les dones a la societat, si més no, a l'occidental. Avui les dones no són vistes ni valorades de la mateixa manera que fa uns quants anys; hi ha hagut una evolució cap a uns comportaments més igualitaris i més justos.

Per mitjà de la llengua expressem de manera indirecta aspectes que tenen a veure amb la realitat i el comportament de la societat; per exemple, si avui quan parlem d'una alcaldessa no pensem que és la dona de l'alcalde, és perquè hi ha dones que ocupen aquest càrrec, perquè sortosament la societat ha canviat i és més democràtica.

La llengua formal ha de tendir a ser respectuosa i alhora precisa, però també cal tenir en compte que la funció bàsica del llenguatge és la comunicació. Cal trobar l'equilibri, doncs, entre el respecte a la gramàtica o estructura formal de la llengua i als principis de claredat i precisió, i una expressió de les idees i de la realitat més justa i equitativa.

1.1. El català, llengua de gènere

Quan diem que el català és una llengua de gènere ens referim al fet que els substantius (i els adjectius, els articles, els pronoms) varien segons el gènere (masculí o femení). Aquesta característica bàsica de les llengües romàniques no la comparteixen totes les llengües del món: per exemple, l'anglès no té flexió de gènere. També és bo d'aclarir que, des d'un punt de vista lingüístic, no hem de confondre el gènere amb el sexe. El gènere és una categoria gramatical que fa referència a les paraules (*sabata* és una paraula de gènere femení en català, en canvi *zapato* és un mot de gènere masculí en castellà) i el sexe fa referència als éssers vius que es poden classificar en mascles o femelles segons el seu conjunt de trets bioquímics, fisiològics i orgànics.

Així podem dir que el substantiu és una paraula variable pel que fa al gènere, que designa persones, animals, coses i idees, i que, quan es refereix a persones o animals, adopta habitualment la forma de gènere masculí o femení que correspongui en cada cas. La incorporació de les dones al món laboral i a tots els altres àmbits de la vida social, i la consideració de les seves funcions, ha comportat una feminització progressiva dels noms d'oficis, titulacions, professions i càrrecs.

En català, tant les formes femenines com les masculines es formen afegint una derivació a l'arrel. No es pot dir que el femení es formi a partir del masculí, cap raó lingüística permet afirmar-ho; de fet, hi ha masculins que es formen a partir del femení mitjançant el sufix *-ot*: *bruixot*, *didot*, *ninot*. Ho corrobora també el fet que les primeres documentacions d'oficis exercits tradicionalment per les dones es troben amb la forma femenina i només en documents posteriors es troba la masculina.

Vegem tot seguit els sistemes més generals de formació de femení i masculí propis de la llengua catalana.

- Generalment la forma femenina té la marca **-a**, mentre que la masculina no té cap marca i, consegüentment, es redueix al radical.

nena	nen
pedagoga	pedagog
geògrafa	geògraf
enginyera	enginyer

- La forma femenina i la masculina sovint presenten diferències en l'accentuació gràfica.

funcionària	funcionari
sòcia	soci
esposa	espòs

- De vegades, el fet d'afegir o no una **-a** comporta diferències en les terminacions.

advocada	advocat
administrativa	administratiu
grega	grec

- Hi ha alguns casos en què la forma femenina acaba en **-a** i la masculina acaba amb una **-e**, una **-o** o una **-u** àtones.

alumna	alumne
mossa d'esquadra	mosso d'esquadra
europea	europeu

- Generalment, quan la forma femenina acaba en **-na**, la forma masculina perd la *n* final del radical i acaba en vocal tònica. Cal tenir en compte que aquests femenins són paraules planes acabades en vocal i no s'accentuen gràficament, mentre que els masculins són paraules agudes acabades en vocal, que sí que porten accent gràfic.

lleidatana	lleidatà
interina	interí
campiona	campió

- En alguns casos el femení es forma amb la terminació **-essa**.

jutgessa	jutge
alcaldessa	alcalde

- Un altre tipus de paraules són les que acaben en **-òloga** en femení i en **-òleg** en masculí.

arqueòloga	arqueòleg
cardiòloga	cardiòleg

- A més, hi ha casos en què el femení i el masculí tenen la mateixa forma i, per tant, només podem fer notar la condició de dona o home de la persona a qui ens referim amb altres paraules que acompanyin el substantiu.

una fiscal catalana	un fiscal català
una periodista nova	un periodista nou

- Finalment, hi ha casos en què el mot femení i el masculí provenen d'arrels diferents.

dona	home
mare	pare
mestressa	amo
muller	marit
nora	gendre

1.2. Discriminació implícita

En una gran quantitat de textos s'utilitzen les formes corresponents al masculí amb pretès valor genèric.

Si cal fer una reparació urgent, s'ha de comunicar al president de la comunitat de veïns.

La resolució s'ha de notificar als interessats o als seus representants.

En els capítols següents presentem diferents estratègies lingüístiques per evitar l'ús del masculí com a genèric i reflectir la presència de les dones en els textos que redactem.

Hi ha, a més, altres mecanismes discriminatoris que comentem tot seguit: exposem alguns casos i exemples en què hi ha discriminació implícita, amb les recomanacions per evitar-la.

- Convé tenir en compte que els usos lingüístics no sexistes no són una qüestió purament formal, sinó que també afecten el contingut dels textos. Aquest exemple és força il·lustratiu.

És convenient que a l'escola hi hagi un petit jardí, del qual els nens i les nenes han de tenir cura, molt especialment de les flors, per poder fer de tant en tant algun ram per a les mares o les professores.

Aquest text és impecable des del punt de vista de les formes lingüístiques utilitzades, però pressuposa que els rams de flors només poden anar adreçats a les professores o a les mares, és a dir, a les dones. Perquè aquest text reflectís la veritable intenció no discriminatòria hauria de tenir en compte que no es regalen flors només a les dones.

El mateix passaria en aquest altre text.

És convenient que a l'escola hi hagi un taller en el qual les nenes i els nens facin petits ginys per poder fer de tant en tant un regal als pares o als professors.

- S'ha d'abandonar la consideració que alguns oficis, professions o càrrecs són exclusivament femenins o masculins; per tant, no mantinguem el prejudici que fa suposar que la secretaria de direcció sempre l'ha d'ocupar una dona, o que solament una dona es pot encarregar de la neteja, o que sempre és un home qui fa les funcions de conserge o d'electricista.
- Encara podem trobar als diccionaris casos com ara *muller del jutge* dins la definició de la paraula *jutgessa*. No és més que una reminiscència del passat, però tot i així caldria revisar els diccionaris i les obres de consulta també sota l'òptica no sexista.
- Hem de considerar desterrat del llenguatge formal el tractament de *senyoreta* per a les dones no casades, ja que és dissimètric respecte al tractament masculí, que és de *senyor* en tots els casos. Per tant, cal emprar *senyora* com a tractament femení de respecte per a totes les dones, amb independència del seu estat civil.
- Llevat que fem referència a característiques o condicions específiques de les dones, cal evitar esmentar-les com un col·lectiu diferenciat dins la societat. Podem trobar algunes frases com ara *van fer sortir els treballadors, els aturats, les dones i els pensionistes*, i no cal dir que les dones poden formar part de qualsevol dels altres col·lectius que s'esmenten: poden ser treballadores, poden estar a l'atur i poden ser pensionistes. No representen, pel fet de ser dones, cap categoria laboral específica.
- Cal també tenir en compte el tipus d'adjectius que s'apliquen a cada sexe. Fins no fa gaire, s'acostumaven a associar exclusivament al sexe masculí les característiques humanes més properes a la força física, a la feina intel·lectual, al món laboral en general, mentre que al sexe femení s'aplicaven les qüestions referides als sentiments, la família, les criatures, la llar. En llibres de text o en obres de contingut lingüístic no és difícil trobar dibuixos o expressions basats en tòpics com ara *la dona plorosa* o *el noi valent*, i en canvi no veiem tan sovint com seria desitjable esmentar *una noia coratjosa* o *un noi sensible*.

Com a model de bona pràctica, volem esmentar l'opuscle *Algunes indicacions per evitar la discriminació per raó de sexe en els llibres de text i en d'altres materials didàctics*, editat l'any 1993 pel Servei d'Ordenació Curricular del Departament d'Ensenyament (actualment, Departament d'Educació) de la Generalitat de Catalunya, que recull la normativa publicada fins aleshores referent als drets de les persones, al respecte mutu, a la llibertat i a la solidaritat, i fa unes recomanacions genèriques sobre el contingut dels llibres de text i sobre l'expressió icònica i escrita de les idees per tal que siguin expressades de manera no discriminatòria.

Així, abans de donar el vistiplau a la publicació d'un llibre de text, el Departament d'Educació en fa una valoració que té en compte diferents aspectes, entre els quals hi ha el tractament de les diferències de sexe, no solament en les expressions (*la*

bombero, l'infermer), sinó també en les il·lustracions (s'intenta evitar la imatge d'una mare rentant i un pare veient la televisió, per exemple).

1.3. Voluntat de no-discriminació

Al costat de les solucions que presentem en els capítols següents, hi ha altres sistemes per expressar la voluntat de no-discriminació; tanmateix, no són recomanables perquè no comporten la presència de dones i homes en el discurs.

Hi ha qui opta per incloure a l'inici del text una declaració general com la que tot seguit reproduïm, encara que aquest esment no té gaire sentit, perquè legalment cap entitat no pot discriminar ningú per aquests motius.

Aquesta entitat no discrimina ningú per raó de sexe, raça o creença religiosa.

També hi ha publicacions que inclouen una nota en què s'explica que l'ús d'una forma determinada (per exemple, el masculí plural) no té caràcter sexista.

Per tal d'alleugerir el text, les paraules que fan referència a persones s'entenen en sentit genèric i tenen valor masculí i femení.

Un altre cas d'aquest tipus de manifestació de voluntat de no discriminar, el trobem, per exemple, en anuncis d'ofertes de treball, en què al costat de la forma masculina d'una professió s'especifica entre parèntesis que tant pot ser un home com una dona, i el text continua amb el masculí pres com a genèric.

El Servei de Personal necessita contractar un administratiu (home o dona).

1.4. Estratègies de redacció

Quan redactem un text d'una certa extensió, encara que sovint és difícil, s'ha d'intentar tenir en compte tots dos gèneres en totes les referències a persones indeterminades. L'estratègia de redacció més habitual és combinar els diferents recursos que permeten evitar la discriminació per raó de sexe en el llenguatge i que detallarem en els capítols següents; convé utilitzar preferentment formes genèriques (mots col·lectius, noms d'unitats administratives, expressions formades a partir de mots com ara *persona*, etc.) i fer servir formes dobles (senceres o abreujades), quan els gènrics no siguin adequats.

En les pàgines següents pretenem exposar d'una manera clara i pràctica algunes recomanacions que ens ajudin a reflectir, en la referència a les persones que apareguin en els textos administratius, la diversitat que presenta la realitat. Aquest propòsit s'ha de combinar amb un principi fonamental de la llengua, que és el de l'economia del llenguatge; hem d'aprofitar les possibilitats que ens proporciona la gramàtica, que és flexible i s'adapta a l'evolució de la societat i a les necessitats comunicatives,

sense allunyar gaire la redacció dels textos del llenguatge comú formal. Igualment, hem de tenir en compte els principis de claredat i simplicitat que han de caracteritzar el llenguatge administratiu.

S'han recollit diferents procediments que, encara que no tots siguin igualment adequats en tots els casos, ens poden permetre de triar entre més d'una possibilitat, segons criteris de funcionalitat o d'estil, quan ens proposem d'utilitzar un llenguatge que respecti el conjunt de les ciutadanes i els ciutadans.

En lloc de	Proposem
destinatari	destinació
	persona destinatària
	persona a qui s'adreça
	destinatari o destinatària
	destinatari/ària

En l'exemple anterior hem recollit un ventall de propostes que ens permeten millorar la redacció. Moltes expressions millorables admeten més d'una solució, però per raons d'espai i de claredat, d'ara endavant, als exemples es recolliran només les propostes corresponents a l'apartat en què apareguin.

2. Formes concretes

Les dones poden accedir a qualsevol lloc de treball i els textos s'han d'adequar a aquesta realitat. En un altre temps eren inusitades i estranyes formes com *advocada* o *metgessa*, *notària* o *alcaldessa*, *minera* o *aparelladora*; avui, com que hi ha un nombre considerable de dones que exerceixen professions i ocupen càrrecs tradicionalment reservats als homes, cal utilitzar les formes femenines d'aquestes ocupacions quan ens referim a les dones. Així, són inacceptables expressions en què no es respecti aquesta concordança.

En lloc de	Proposem
la metge	la metgessa
una tècnic d'ensenyament	una tècnica d'ensenyament
Anna Grau, secretari general	Anna Grau, secretària general
el capità Teresa Meli	la capitana Teresa Meli
Marta Terra, que ha exercit deu anys com a funcionari...	Marta Terra, que ha exercit deu anys com a funcionària...

Tal com hem comentat, quan fem referència a una persona determinada, hem d'adaptar el discurs al gènere que li correspon. Per exemple, hem de parlar de la consellera de Cultura o del director de la Cambra de Comerç de Barcelona, si són dona i home respectivament. Ara bé, si estem redactant un text que ha de ser vàlid durant un temps prou llarg, com ara una resolució d'atorgament de funcions, convé utilitzar un nom genèric, o bé una denominació doble, en previsió que aquell càrrec pugui ser ocupat més endavant per una altra persona.

En lloc de	Proposem
Correspon a la consellera de Salut signar les resolucions d'aprovació de les plantilles de personal sanitari.	Correspon a la persona titular del Departament de Salut signar les resolucions d'aprovació de les plantilles de personal sanitari. Correspon al conseller o la consellera de Salut signar les resolucions d'aprovació de les plantilles de personal sanitari.

3. Formes genèriques

Quan les persones a què fem referència en un text són indeterminades, o quan sabem que poden ser dones i homes, és convenient que, sempre que sigui possible, fem servir formes genèriques que ens permetin evitar qualsevol marca de gènere gramatical en la redacció i, per tant, qualsevol especificació de sexe.

professorat
comunitat
personal sanitari
equip de direcció

El gènere gramatical dels mots genèrics pot ser femení o masculí, i aquest fet no té cap relació amb la marca de gènere gramatical a què fèiem referència en el paràgraf anterior.

la ciutadania (femení)
l'alumnat (masculí)

Quan fem servir termes genèrics, alhora que obtenim una expressió més equitativa, estalviem els inconvenients i el recarregament que implica el procediment d'esmentar la forma masculina i la femenina.

A més dels casos i exemples que us presentem a continuació, podeu consultar l'apartat 8, on trobareu més formes genèriques.

3.1. Mots col·lectius

Hi ha una sèrie de paraules de significat col·lectiu que eviten que hàgim d'esmentar sistemàticament tots dos gèneres. És recomanable tenir a mà una llista dels noms col·lectius que poden ser adequats per als temes que tractem més habitualment en els nostres documents. A continuació us oferim alguns exemples de mots genèrics col·lectius, que poden ser útils per denominar diferents grups de persones.

En lloc de	Proposem
adolescents	adolescència
alumnes	alumnat
ciutadans	ciutadania població poble societat
consellers	Consell Executiu Govern
electors	electorat

fills	descendència
funcionaris	funcionariat
homes	gent humanitat població gènere humà espècie humana
joves	joventut jovent
membres	agrupació assemblea comissió col·lectiu col·lectivitat
nens	infància canalla mainada quitxalla
nois	joventut jovent
presos	població reclusa
professors	professorat claustre
socis	agrupació associació
tots	tothom tota la gent tot el món
treballadors	personal plantilla
veïns	veïnat (en un barri) comunitat (en un edifici)
voluntaris	voluntariat

Hem de tenir presents també altres mots que poden ser útils per a casos diversos.

col·lectiu
col·lectivitat
comunitat
conjunt
equip
grup
professió
públic

Quan fem servir mots col·lectius, hem de tenir en compte que no sempre es poden utilitzar en els mateixos contextos que les formes concretes; per exemple, l'expressió *els consellers i les conselleres* es pot substituir en alguns casos pel col·lectiu *el Govern*, però no es pot fer aquesta substitució sistemàticament.

3.2. Noms de professions

Les denominacions d'activitats són formes genèriques que permeten fer referència al conjunt de dones i homes que s'hi dediquen.

En lloc de	Proposem
advocats	advocacia
empresaris	empresariat
funcionaris	funció pública
jutges	judicatura
metges	medicina
professors	docència
mestresses de casa ¹	feines de la llar

Un recurs anàleg a l'anterior que ens permet també evitar les marques de gènere és fer servir les denominacions de les titulacions en lloc de les formes corresponents a les persones titulades.

En lloc de	Proposem
biòleg	biologia
enginyers tècnics	enginyeria tècnica

En lloc de	Proposem
convocatòria del procés selectiu per a l'ingrés al cos de titulats superiors de la Generalitat de Catalunya, arquitectes	convocatòria del procés selectiu per a l'ingrés al cos de titulació superior de la Generalitat de Catalunya, arquitectura

1. El TERMCAT, Centre de Terminologia, per referir-se a la persona que es dedica exclusivament a les feines que es deriven de la casa i de la família, ha aprovat el terme *mestre de casa, mestressa de casa*. Però quan s'ha d'expressar aquesta idea de forma genèrica (com a categoria laboral, per exemple), és més aconsellable usar les expressions *feines de la llar* o *tasques de la llar*, que, si bé no designen directament la persona que les duu a terme, són aptes per referir-nos indistintament a homes i dones.

3.3. Noms d'organismes i unitats administratives

Quan no sabem si la persona que ocupa un càrrec és dona o home, o quan volem que el text en què s'esmenta el càrrec tingui validesa independentment de la persona concreta que l'ocupa en un moment determinat, com és el cas dels rètols de despatxos o dels textos de normes, lleis o estatuts, podem referir-nos a aquest càrrec amb el nom de l'organisme o la unitat administrativa corresponent. La relativa despersonalització que comporta l'ús d'aquestes paraules abstractes és deguda al fet que l'èmfasi es posa més en el càrrec com a institució i no tant en la persona que l'ocupa.

Cal tenir en compte també que, en general, els documents administratius, com ara les sol·licituds o els oficis, s'han d'adreçar a l'òrgan, centre o unitat administrativa competent i no al càrrec ni a la persona que l'ocupa en un moment concret.

En lloc de	Proposem
alcalde	ajuntament alcaldia
assessors	assessoria consell assessor
conseller	departament conselleria consell
consultor	consultoria
degà	deganat
delegat	delegació
director	direcció
gerent	gerència
president	presidència
redactors	consell de redacció
regidor	regidoria
secretari	secretaria
vocal	vocalia

Si fem servir aquests mots genèrics, cal anar amb compte amb el context, ja que no sempre indiquen amb precisió allò que cal expressar. Per exemple, la forma genèrica *el deganat* la podem utilitzar per substituir les formes concretes *la degana* o *el degà*, però hem de tenir present que també serveix per designar el col·lectiu de persones que hi treballen.

3.4. Expressions despersonalitzades

En alguns casos podem substituir denominacions referides a persones per expressions amb referents no personals.

En lloc de	Proposem
Col·laboradors:	Amb la col·laboració de...
Redactors:	Redactat per...

En documents com ara els impresos, en què hi ha espais per emplenar, recomanem d'encapçalar els epígrafs amb fórmules neutres sense variació de gènere. Aquestes expressions també poden ser útils per a altres textos esquemàtics, com ara títols de llistes, taules o gràfics.

En lloc de	Proposem
Sr./Sra.	Nom
Destinatari	Destinació

En lloc de	Proposem
El/la sol·licitant _____,	Dades personals
nascut/uda a _____,	Cognoms i nom:
domiciliat/ada a _____	Lloc de naixement:
	Domicili:

3.5. Mots invariables

Els mots referits a persones que són invariables pel que fa al gènere són un recurs molt útil per redactar textos no discriminatoris per raó de sexe. Per conèixer més detalladament el comportament d'aquest tipus de mots, vegeu l'apartat 4.2.2.

En lloc de	Proposem
home	persona ésser humà
nen	infant
alcaldes	autoritats municipals

3.6. La paraula *persona* i altres mots genèrics

Amb mots com ara *persona*, *part*, *personal*, *cos* o *equip*, i diferents complements, es poden formar expressions vàlides per a dones i homes.

L'ús de la paraula *persona*, amb un adjectiu o amb una frase subordinada que la qualifiquin, ens permet disposar d'un neutre ben habitual en la llengua comuna, que és tan útil que ja s'ha fixat en algunes expressions del llenguatge administratiu, com ara *la persona interessada*.

En lloc de	Proposem
l'interessat	la persona interessada
el sol·licitant	la persona sol·licitant
el beneficiari	la persona beneficiària
l'usuari	la persona usuària
els adults	les persones adultes
els afectats	les persones afectades
els afiliats	les persones afiliades
els mediadors	les persones mediadores
els socis	les persones associades
el signant	la persona que signa
la secretària	la persona responsable de la secretaria
el president	la persona que ocupa la presidència
el director general d'Ocupació	la persona titular de la Direcció General d'Ocupació

En lloc de	Proposem
llista definitiva d'admesos i exclosos	llista definitiva de persones admeses i excloses
La proposta de resolució s'ha de notificar a l'interessat, el qual, en el termini de cinc dies, pot al·legar davant l'instructor el que consideri convenient per a la seva defensa.	La proposta de resolució s'ha de notificar a la persona interessada, la qual, en el termini de cinc dies, pot al·legar davant la persona encarregada de la instrucció el que consideri convenient per a la seva defensa.

La paraula *part* és un cas semblant al de la paraula *persona* i s'utilitza sovint en llenguatge administratiu i jurídic.

En lloc de	Proposem
l'arrendatari	la part arrendatària
el demandant	la part demandant
els contractants	les parts contractants

En altres casos podem utilitzar el col·lectiu *personal*, sovint acompanyat d'un adjectiu o un altre complement.

En lloc de	Proposem
treballadors	personal

administratius	personal administratiu personal d'administració
directius	personal directiu
formadors	personal formador personal responsable de la formació
investigadors	personal investigador
infermeres	personal d'infermeria
metges	personal mèdic
metges i infermeres	personal sanitari

Un altre mot genèric que s'utilitza de manera anàloga als anteriors és *equip*.

En lloc de	Proposem
director i subdirectors	equip de direcció equip directiu
metges	equip mèdic
professors	equip docent

Quan ens referim al personal de l'Administració i els serveis públics, sovint podem utilitzar expressions amb el mot *cos* per evitar les marques de gènere.

En lloc de	Proposem
metges	cos mèdic
enginyers forestals	cos d'enginyeria forestal
planificadors lingüístics	cos de planificació lingüística
cos de tècnics especialistes	cos tècnic d'especialistes

Encara que diferent, un altre cas similar als anteriors és el de les expressions formades amb el terme *professional* i el nom d'una professió. La diferència amb els altres casos que hem tractat en aquest apartat és que el mot *professional* només es pot utilitzar per a dones i homes indistintament si en el context no apareix cap altre element que hi hagi de concordar (vegeu l'apartat 4.2.2).

En lloc de	Proposem
informàtic	professional de la informàtica
traductors	professionals de la traducció
metges i infermeres	professionals de la salut

3.7. Adjectius

En alguns contextos, els adjectius poden substituir expressions que continguin formes que no són vàlides per a tots dos sexes.

En lloc de	Proposem
drets de l'home	drets humans
informe del metge	informe mèdic
cossos de funcionaris	cossos funcionaris
espectacles per a nens	espectacles infantils

3.8. Frases i perífrasis

En aquest apartat hem agrupat alguns exemples que demostren que es poden evitar les marques de gènere en els textos mitjançant petites modificacions en la redacció. Les estratègies que es poden utilitzar són molt diverses, però hem de tenir present de no fer servir una sintaxi recargolada que dificulti la comprensió del text.

En lloc de	Proposem
molt agraïts per la vostra col·laboració	us agraïm la vostra col·laboració
heu estat seleccionats	us han seleccionat
hi estan molt interessats	hi tenen molt d'interès
aquest any han estat premiats Anna Bosch i Lluís Rei	aquest any han rebut el premi Anna Bosch i Lluís Rei
benvinguts al Consell d'Administració	us donem la benvinguda al Consell d'Administració

En lloc de	Proposem
el legislador ha establert que...	la legislació ha establert que...
el sol·licitant pot demanar una còpia de les condicions...	quan es presenti una sol·licitud es pot demanar una còpia de les condicions...
dades del signant de l'informe	dades de qui signa l'informe
el demandant té dret a...	qui presenta una demanda té dret a... si algú presenta una demanda té dret a... tothom qui presenti una demanda té dret a...

En lloc de	Proposem
tots els membres del Consell poden sol·licitar...	qualsevol membre del Consell pot sol·licitar...

tots han d'haver passat l'examen mèdic	tothom ha d'haver passat l'examen mèdic cal haver passat l'examen mèdic no hi pot haver ningú que no hagi passat l'examen mèdic
i tots els altres signaran demà	i la resta signarà demà

3.9. El tractament de vós

Un altre recurs que cal tenir en compte per evitar les marques de gènere és el tractament de vós, habitual en el llenguatge administratiu català. Aquest tractament personal presenta l'avantatge, respecte al tractament de *vostè*, que en els textos no apareixen marques de masculí o femení i, per tant, permet fer servir un llenguatge igualitari sense l'enfarfegament que suposa l'ús de formes dobles.

En lloc de	Proposem
el/la convidem a la inauguració de...	us convidem a la inauguració de...
la/el saludem cordialment	us saludem cordialment
aprofito l'avinentesa per saludar-la/lo atentament	aprofito l'avinentesa per saludar-vos atentament
requisits per inscriure'l/inscriure-la al seminari	requisits per inscriure-us al seminari

4. Formes dobles

Quan les exigències del text o la manca d'una paraula o expressió que defineixi allò que volem expressar no ens permeten fer servir formes genèriques, podem optar per fer servir la forma femenina i la masculina. Aquest procediment també és adequat si volem incloure explícitament la referència a dones i homes dins d'un text.

Les candidates i els candidats han de presentar el seu programa abans del 3 de desembre.

Els candidats i les candidates han de presentar el seu programa abans del 3 de desembre.

La referència a tots dos sexes es pot fer de dues maneres: amb les formes senceres i amb les formes abreujades.

En lloc de	Proposem
subscriber	subscriptora o subscriber subscriber o subscriptora subscriber/a
treballadors	treballadores i treballadors treballadors i treballadores treballadors/ores

4.1. La fórmula *home o dona*

L'especificació de tots dos sexes amb la fórmula *home o dona* (o bé la fórmula *home/dona*) és un procediment que s'utilitza de vegades; així, aquesta expressió s'afegeix, entre parèntesis, a la forma masculina d'una professió per indicar que tant pot fer referència a homes com a dones. Aquesta construcció no és gaire recomanable, atès que ja disposem de les formes femenines específiques.

En lloc de	Proposem
per contractar un enginyer (home o dona)	per contractar una enginyera o un enginyer per contractar un enginyer o una enginyera per contractar un/a enginyer/a
els advocats homes i dones	els advocats i les advocades les advocades i els advocats els/les advocats/ades

4.2. Formes senceres

Un dels procediments per incloure tots dos gèneres dins d'un text és utilitzar la forma femenina i la masculina sense abreujar.

les tarragonines i els tarragonins

Aquest procediment té l'avantatge, respecte a l'ús de formes abreujades, que no presenta la paraula femenina com a accessòria o com a afegida, sinó que totes dues formes se situen en pla d'igualtat. Altres avantatges són que es pot llegir amb més facilitat i que s'acosta més naturalment al llenguatge comú: de fet, ja en trobem exemples a la llengua medieval, especialment en la redacció jurídica i administrativa.

La paraula masculina i la femenina s'uneixen amb les conjuncions *i* o *bé* o.

4.2.1. Ordre

L'ordre és una altra qüestió important ja que implica jerarquització; és per això que sovint la forma masculina apareix sistemàticament al davant. Des del punt de vista lingüístic, però, res no justifica aquesta pràctica. És convenient, per tant, alternar l'ordre de les formes femenines i masculines al llarg dels textos.

les noies i els nois que s'hi interessin...
els nois i les noies que s'hi interessin...

el beneficiari o la beneficiària que vulgui sol·licitar...
la beneficiària o el beneficiari que vulgui sol·licitar...

cal fer constar el nom de la mare i el del pare
cal fer constar el nom del pare i el de la mare

4.2.2. Formes invariables

Algunes paraules poden referir-se indistintament a ambdós sexes amb independència que siguin masculines o femenines i, per tant, són molt adequades per evitar la discriminació per raó de sexe en el llenguatge.

la persona
les autoritats municipals
els éssers humans

Hi ha unes altres paraules que, tot i mantenir una oposició de gènere, presenten la mateixa forma per al femení i el masculí. Aquests mots són vàlids tant per a dones com per a homes, si en el context no hi ha cap altre element amb flexió de gènere.

una plaça de comptable
amb la categoria de gerent
biblioteca per a alumnes
una reunió amb professionals de la informàtica

Aquesta ambivalència es manté, en singular, amb l'article determinat, quan es pot apostrofar tant en femení com en masculí.

l'agent de policia

Tanmateix, en la major part de contextos, aquestes paraules apareixen acompanyades d'alguna altra que hi ha de concordar i ja no serveix la mateixa forma per designar el masculí i el femení; en aquests casos hem de fer servir altres recursos per aconseguir un llenguatge igualitari.

la intendent
l'intendent

un gerent
una gerent

hi ha poques especialistes
hi ha pocs especialistes

En lloc de	Proposem
l'intendent	la intendent o l'intendent
un gerent	un o una gerent
hi ha pocs especialistes	no hi ha prou especialistes

4.2.3. Articles i preposicions

L'article té flexió de gènere i nombre i, per tant, concorda amb els substantius que acompanya.

el secretari o la secretària
les metgesses i els metges

Moltes vegades els articles apareixen precedits de preposicions; quan les preposicions precedeixen una forma doble, no cal repetir-les.

signatura de la directora o el director
nota per als professors i les professores

Quan fem servir denominacions dobles, podem utilitzar únicament l'article corresponent al primer element enumerat. Aquesta solució és especialment adequada quan les enumeracions tenen una certa complexitat i aquesta estratègia facilita de manera significativa la lectura del text.

signatura de la directora o director
nota per als professors i professores

En els casos que acabem de comentar tenim, per tant, tres possibilitats de redacció (sense tenir en compte la possibilitat de canviar l'ordre d'aparició del femení i el masculí).

signatura de la directora o del director
signatura de la directora o el director
signatura de la directora o director

nota per als professors i per a les professores
nota per als professors i les professores
nota per als professors i professores

A continuació us presentem uns quants exemples més de redacció simplificada pel que fa a l'article i la preposició.

Suggeriments dels socis i sòcies

Acte d'homenatge a les dones i homes que van fundar l'associació

El tribunal d'aquest concurs està format pels directors i directores de les divisions territorials i pels guanyadors i guanyadores dels tres darrers anys.

Quan trobem paraules que tenen la mateixa forma en masculí i femení, és possible repetir l'article i escriure la paraula una sola vegada.

el gerent o la gerent
el o la gerent

les esportistes i els esportistes
les i els esportistes

Tanmateix, aquesta solució presenta problemes en alguns casos, atès que aplicant-la sistemàticament obtenim formes que són inadequades i no són gramaticals. En singular, si tenim una paraula davant la qual s'apostrofi l'article determinat, no és possible esmentar explícitament tots dos gèneres gramaticals.

En lloc de	Proposem
la o l'agent	l'agent
el o l'agent	
l'agent o l'agent	

4.2.4. Adjectius

Quan fem servir denominacions dobles, en masculí i en femení, i apareixen a la frase altres paraules que hi han de concordar, com ara adjectius, no és necessari que també tinguin una forma doble. En aquest cas, amb l'objectiu de facilitar la lectura del text, recomanem de fer servir una única forma i de fer-la concordar amb el substantiu més proper.

En lloc de	Proposem
Un cop escoltat l'inculpat, l'expedient s'ha de trametre a l'òrgan competent.	Un cop escoltat l'inculpat o la inculpada, l'expedient s'ha de trametre a l'òrgan competent. Un cop escoltada la inculpada o l'inculpat, l'expedient s'ha de trametre a l'òrgan competent.
La funcionària encarregada o el funcionari encarregat del registre ha de fer l'anotació corresponent.	La funcionària o funcionari encarregat del registre ha de fer l'anotació corresponent. El funcionari o funcionària encarregada del registre ha de fer l'anotació corresponent.
Qui és qui: autors contemporanis i autores contemporànies d'obres de creació literària en llengua catalana	Qui és qui: autors i autores contemporànies d'obres de creació literària en llengua catalana Qui és qui: autores i autors contemporanis d'obres de creació literària en llengua catalana
Les candidates escollides i els candidats escollits han de prendre possessió dels càrrecs abans de 48 hores.	Les candidates i els candidats escollits han de prendre possessió dels càrrecs abans de 48 hores. Els candidats i les candidates escollides han de prendre possessió dels càrrecs abans de 48 hores.
Quan siguin nomenades les conselleres i nomenats els consellers...	Quan siguin nomenades les conselleres i consellers... Quan siguin nomenats els consellers i conselleres...
Volem que tots els catalans i totes les catalanes puguin...	Volem que tots els catalans i catalanes puguin... Volem que totes les catalanes i catalans puguin...
Notícies per als usuaris abonats i per a les usuàries abonades a totes les sessions	Notícies per als usuaris i usuàries abonades a totes les sessions Notícies per a les usuàries i usuaris abonats a totes les sessions

Excepcionalment, es pot repetir l'adjectiu; les frases resultants són emfàtiques, però poden ser adequades en alguns casos, com ara a les salutacions de les cartes o a l'inici d'una intervenció pública oral.

Benvolgudes amigues i amics,
Benvolguts amics i amigues,

Benvolgudes amigues i benvolguts amics,
Benvolguts amics i benvolgudes amigues,

En el cas de les salutacions de les cartes i circulars que trametem a persones indeterminades, si no és adequat fer servir la salutació en plural perquè ens adrecem a una única persona, és convenient repetir l'adjectiu i escriure una doble salutació.

En lloc de	Proposem
Benvolgut col·laborador o col·laboradora,	Benvolgut col·laborador, Benvolguda col·laboradora,

Els termes compostos relatius a professions i càrrecs són un altre cas especial en què és recomanable repetir l'adjectiu, si és variable, tant en singular com en plural.

En lloc de	Proposem
enginyera o enginyer agrònom	enginyera agrònoma o enginyer agrònom
educadors i educadores físiques	educadors físics i educadores físiques

Aquesta repetició no és necessària si l'adjectiu és invariable.

En lloc de	Proposem
director general o directora general	director o directora general
tècniques especialistes i tècnics especialistes	tècniques i tècnics especialistes

4.2.5. Verbs

En general, quan el subjecte està format per dos elements coordinats per la conjunció *o*, el verb pot fer la concordança en singular o en plural. La concordança en singular remarca que només un dels dos elements ha d'actuar; en canvi, la concordança en plural posa èmfasi en el fet que tant l'un com l'altre ho poden fer. Amb uns exemples veurem més clar el que estem exposant.

La directora o el cap d'estudis ha de signar el document.
La directora o el cap d'estudis han de signar el document.

En el cas que ens ocupa, és a dir, quan usem totes dues formes, la femenina i la masculina, per referir-nos a una única realitat (un càrrec, per exemple), el verb es manté en singular.

El secretari o la secretària ha de trametre a les persones assistents l'ordre del dia.

La directora o director ha de signar la sol·licitud.

4.3. Formes abreujades

Un altre sistema per incloure explícitament tots dos gèneres dins d'un text és fer servir formes abreujades, és a dir, adjuntar la terminació femenina a la forma masculina després d'una barra inclinada.

el/la traductor/a
els/les traductors/ores

Aquest procediment només és adequat per a textos breus i esquemàtics, com ara impresos, notes, llistes, taules o gràfics. Si s'utilitza sistemàticament en textos llargs, que presenten molts elements amb flexió de gènere, dificulta la redacció i entrebanca de manera considerable la lectura.

Hi ha diversos recursos gràfics per separar la terminació femenina: la barra inclinada, el guionet i els parèntesis. El més usual i més recomanable per a l'ús que estem comentant és la barra inclinada.

En lloc de	Proposem
catedràtic –a catedràtic(a)	catedràtic/a

Quan una forma doble comença frase i, per tant, s'ha d'escriure la inicial en majúscula, n'hi ha prou amb la majúscula del primer element.

El/la president/a ha de convocar les reunions.

4.3.1. Formació

Aquestes expressions abreujades es poden formar, com ja hem comentat, escrivint la terminació femenina després d'una barra inclinada. Hi ha diferents sistemes per establir quina ha de ser aquesta terminació. Per als singulars, seguirem el sistema que utilitza el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans.

Si la forma masculina no té cap marca i la femenina acaba en –a, es pot escriure una a després de la barra.

director/a
pedagog/a

També es pot escriure una –a després de la barra si el femení acaba en –a i el masculí acaba en –e o –o. En aquest cas no es respecta l'ordre alfabètic.

alumne/a
mosso/a

Quan la forma femenina té la terminació –essa, s'escriu aquesta terminació després de la barra.

jutge/essa

Si la forma femenina i la masculina presenten altres diferències ortogràfiques, es pot escriure la terminació femenina des de la vocal tònica inclusivament.

funcionari/ària
advocat/ada
administratiu/iva
lleidatà/ana
interí/ina
arqueòleg/òloga

Quan, seguint els criteris anteriors, l'estalvi d'espai no és significatiu, escriurem les dues formes senceres.

soci/sòcia
grec/grega

Pel que fa a les denominacions dobles en plural, hi ha també diferents sistemes per establir quin ha de ser el fragment que ha d'aparèixer després de la barra inclinada. El criteri que proposem és anàleg a l'utilitzat per als singulars: escriure la terminació del femení plural a partir de la vocal tònica.

directors/ores
pedagog/ogues
jutges/esses
funcionaris/àries
advocats/ades
administratius/ives
lleidatans/anes
interins/ines
arqueòlegs/òlogues

Si seguint aquest criteri obtenim una forma poc econòmica perquè repetim pràcticament tot el mot, escriurem les dues formes senceres.

tècnics/tècniques
mossos/mosses
socis/sòcies
grecs/gregues

4.3.2. Concordança

En el cas, poc recomanable, que fem servir denominacions dobles abreujades amb altres elements amb flexió de gènere que hi han de concordar, com els articles i els adjectius, podem fer servir formes dobles per a tots aquests elements.

el/la director/a assignat/ada a aquesta comissió
els/les secretaris/àries inscrits/ites a la Jornada

Hem de tenir en compte que el fet d'escriure formes dobles per a tots els elements que concorden dificulta la claredat i la llegibilitat del text. Una solució per a aquest inconvenient és fer servir la doble denominació únicament per al substantiu. Una altra solució, preferible, és trobar una redacció alternativa que eviti l'aparició de tantes formes amb barres.

En lloc de	Proposem
El/la funcionari/ària designat/ada pel/per la president/a...	El funcionari/ària designat pel president/a... La funcionària o funcionari designat per la presidenta o president... La persona funcionària designada per la persona que ocupa la presidència...
Notícies per als/per a les usuaris/àries abonats/ades a totes les sessions	Notícies per als usuaris/àries abonats a totes les sessions Notícies per als usuaris i usuàries abonades a totes les sessions Notícies per a les persones abonades a totes les sessions
Tots/totes els/les convocats/ades s'han de presentar...	Tots els convocats/ades s'han de presentar... Les persones convocades s'han de presentar... Qui estigui convocat s'ha de presentar... Tothom qui hagi estat convocat s'ha de presentar...

És aconsellable duplicar les preposicions que precedeixen els articles quan formen part d'una contracció.

En lloc de	Proposem
signatura del/la jutge/essa	signatura del/de la jutge/essa
informació per als/les professors/ores	informació per als/per a les professors/ores

En els altres casos, no cal duplicar la preposició.

reunió amb els/les encarregats/ades de la campanya

Pel que fa als termes compostos relatius a professions, ocupacions i càrrecs, és convenient utilitzar dobles formes per a tots els elements.

En lloc de	Proposem
educador/a físic	educador/a físic/a

director/a adjunt	director/a adjunt/a
enginyers/eres tècnics	enginyers tècnics/enginyeres tècniques enginyers/eres tècnics/tècniques

Un altre cas que cal comentar és el dels mots que tenen la mateixa forma per al masculí i el femení. Quan apareixen acompanyats d'altres elements amb flexió de gènere, algun d'aquests elements s'ha d'escriure amb una forma doble, perquè hi siguin presents tant les dones com els homes.

la/el gerent pot contractar...

els/les esportistes que han estat seleccionats...

5. Noms d'associacions, col·legis professionals i cossos funcionarials

És molt important que les associacions i col·legis professionals apliquin criteris igualitaris a l'hora de fixar el nom, tant pel valor pedagògic que poden tenir entre les persones associades o col·legiades, com pel fet que el nom propi d'una entitat formalment constituïda no es pot modificar quan redactem un text. (Per modificar aquestes denominacions, cal seguir el procediment legalment establert.) La normativa que preveu com s'han de crear i registrar aquestes entitats jurídiques explica també què ha de contenir la denominació.

En el cas de les associacions, la denominació "ha de fer referència a les finalitats estatutàries de l'associació o a l'objecte principal i algun nom que la singularitzi" (Llei 7/1997, de 18 de juny, d'associacions).

La tipologia de les associacions és enorme, atès que és un tipus d'entitat amb una gran varietat temàtica. La majoria, però, inclouen en la denominació el seu objecte principal més que no pas noms de càrrecs, oficis o ocupacions.

Associació Cultural del Matarranya
Federació Catalana d'Entitats Corals

També n'hi ha que inclouen expressions referides a persones. En moltes d'aquestes denominacions ja es fan servir formes vàlides per a tots dos sexes.

Associació d'Artistes Visuals
Associació d'Ensenyants d'Informàtica
Associació de Mares i Pares d'Alumnes
Barcelona Voluntària
Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya
Federació Catalana del Voluntariat Social

Altres associacions haurien d'adequar la denominació de manera que sigui vàlida per a dones i homes.

En lloc de	Proposem
Associació Voluntaris 2000	Associació Voluntariat 2000 Associació Voluntaris i Voluntàries 2000 Associació Voluntàries i Voluntaris 2000
Associació de Traductors i d'Intèrprets de Catalunya	Associació de Traducció i Interpretació de Catalunya

Pel que fa als col·legis professionals, d'acord amb la normativa que els regula, el

nom ha de contenir, a més de la paraula *col·legi*, “la professió o professions que inclogui i el nom de la població on radiqui el seu domicili únic o bé l'àmbit territorial que compregui” (Decret 329/1983, de 7 de juliol, d'aprovació del reglament de col·legis professionals de Catalunya).

Algunes d'aquestes denominacions ja tenen en compte tots dos gèneres, bé perquè les formes corresponents són coincidents en femení i en masculí, bé perquè fan servir una forma genèrica o una forma doble.

Col·legi de Periodistes de Girona
 Consell de Col·legis Oficials d'Agents de la Propietat Immobiliària de Catalunya
 Col·legi Oficial d'Enginyeria en Informàtica de Catalunya
 Col·legi d'Educatores i Educadors Socials de Catalunya

N'hi ha d'altres, però, que s'haurien d'adaptar per tenir en compte tant els homes com les dones.

En lloc de	Proposem
Col·legi de Biòlegs de Catalunya	Col·legi de Biologia de Catalunya Col·legi de Biòlogues i Biòlegs de Catalunya Col·legi de Biòlegs i Biòlogues de Catalunya
Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya	Consell de Col·legis de l'Advocacia de Catalunya Consell de Col·legis d'Advocats i Advocades de Catalunya Consell de Col·legis d'Advocades i Advocats de Catalunya

Un altre cas de denominacions oficials en què és important tenir en consideració tant les dones com els homes, des del moment en què es proposen i s'aproven, són les titulacions, les categories professionals i els cossos funcionaris. Pel que fa als cossos i categories funcionaris de la Generalitat de Catalunya, hi ha casos que són vàlids per a tots dos sexes, bé perquè la denominació és un genèric, bé perquè les formes masculina i femenina són coincidents, bé perquè es fa servir una forma doble. Vegem-ne alguns exemples.

planificació lingüística
 salut pública
 educació física
 inspecció financera
 advocacia

agents rurals
 analistes de laboratori
 auxiliars de clínica

bomber/a
mosso/a
comissari/ària
sotsinspector/a

Tanmateix, hi ha altres denominacions de cossos que cal revisar per adequar-les al llenguatge igualitari.

En lloc de	Proposem
arquitectes tècnics	arquitectura tècnica
arxivers	arxivística
enginyers forestals	enginyeria forestal
veterinaris	veterinària

6. Millora i llegibilitat del text

Cal no oblidar que l'objectiu principal dels textos és comunicar, i que la forma, si bé és important, no ha d'impedir la comprensió del missatge, sinó contribuir a expressar-lo de la manera més clara, respectuosa i concisa possible. Per tant, es tracta de trobar expressions o solucions que siguin respectuoses amb la condició masculina o femenina de les persones i amb la llegibilitat del text. A continuació us presentem alguns exemples de simplificació de textos que, si bé tenen en consideració les dones i els homes, poden millorar pel que fa a la claredat i llegibilitat.

Hem de tenir en compte que els textos presenten molts elements variables segons el gènere (noms, adjectius, articles, pronoms) i que fer servir les formes masculines i femenines de tots aquests elements pot complicar molt la redacció. A continuació trobareu alguns casos en què s'han fet servir altres recursos que permeten evitar l'ús de denominacions dobles, utilitzar un llenguatge no discriminatori i aconseguir una expressió més simple i més clara.

En lloc de	Proposem
totes les inscrites i tots els inscrits al curs	tothom que s'hagi inscrit al curs qui estigui inscrit al curs les persones inscrites al curs
adreçat a tots els treballadors i a totes les treballadores	adreçat a tot el personal adreçat als treballadors i treballadores adreçat al conjunt de treballadores i treballadors
dades de tots els catalans i totes les catalanes	dades de la població de Catalunya dades de tota la població de Catalunya dades dels catalans i les catalanes
Quan els aspirants i les aspirants hagin presentat els treballs, cap d'aquests o aquestes no podrà esmenar-los.	Quan les persones aspirants hagin presentat els treballs, no podran esmenar-los.
La persona que actuï en nom de l'alumne/a ha de tenir l'autorització d'aquest/a.	La persona que actuï en nom de l'alumne/a ha de tenir l'autorització de la persona interessada. La persona que actuï en nom de l'alumne/a n'ha de tenir l'autorització.
Aquesta obra posa a l'abast dels professionals, les professionals, els empresaris i les empresàries una eina fonamental per a la relació mútua i, sobretot, per a una gestió de la informació més acurada.	Aquesta obra posa a l'abast de la comunitat professional i empresarial una eina fonamental per a la relació mútua i, sobretot, per a una gestió de la informació més acurada.

Podem combinar diferents recursos per aconseguir un llenguatge igualitari, però el nucli i els complements s'han de tractar de la mateixa manera.

En lloc de	Proposem
Hi han assistit els i les treballadors/ores.	Hi han assistit les treballadores i treballadors. Hi han assistit els/les treballadors/ores.
Beneficiaris: els i les empleats/-ades de la Generalitat i un acompanyant.	Persones beneficiàries: empleats i empleades de la Generalitat i una persona acompanyant.

El desig de respectar tots dos gèneres i d'aplicar aquest criteri a la totalitat dels casos porta de vegades a crear formes no sexistes innecessàries.

En lloc de	Proposem
La Junta Directiva ha d'estar formada per un/a president/a, un/a tesorera/a i quatre persones vocals.	La Junta Directiva ha d'estar formada per un/a president/a, un/a tesorera/a i quatre vocals. La Junta Directiva ha d'estar formada per una presidenta o president, una tesorera o tesorera i quatre vocals.

En aquest cas, seria abusiu fer servir *persones vocals*, atès que *vocal* és una forma invariable (*el vocal, la vocal*).

Igualment, la voluntat de no discriminar pot fer que els substantius per anomenar un càrrec, una professió o una condició es converteixin en sintagmes excessivament llargs que allunyen el verb principal del subjecte.

En lloc de	Proposem
La persona responsable de la dansa, la persona responsable de la música, com també la persona responsable de les arts escèniques, han d'acordar...	Les persones responsables de la dansa, la música i les arts escèniques, respectivament, han d'acordar...

També ens podem trobar amb un excés de dobles formes amb barres que dificultin la comprensió lectora dels textos. De vegades, la solució és una nova redacció en què s'evitin aquests recursos tan poc expressius.

En lloc de	Proposem
Quan el/la candidat/a hagi estat seleccionat/ada, el jurat el/la podrà entrevistar	Quan la persona candidata hagi estat seleccionada, el jurat la podrà entrevistar.
El/la beneficiari/ària ha de presentar una còpia de la inscripció del seu/de la seva fill/a en el termini d'un mes des de la data del naixement.	La persona beneficiària ha de presentar una còpia de la inscripció del nadó en el termini d'un mes des de la data del naixement.
Més endavant s'especificaran les funcions del/de la director/a, el/la secretari/ària i el/la tresorer/a.	Més endavant s'especificaran les funcions de les persones que han d'ocupar els càrrecs de director/a, secretari/ària i tresorer/a. Més endavant s'especificaran les funcions de les persones que han d'ocupar els càrrecs de directora o director, secretària o secretari, i tresorera o tresorer.
Us comuniquem que ha canviat el lloc de la segona prova per formar part de la borsa d'interins/ines d'educadors/ores físics/físiques.	Us comuniquem que ha canviat el lloc de la segona prova per formar part de la borsa per cobrir interinatges d'educació física.

En alguns casos podem millorar la redacció eliminant les denominacions dobles, sense substituir-les per cap altre mot, atès que sovint el context ens permet saber a qui ens adreçem, de qui parlem, a qui ens referim, etc.

En lloc de	Proposem
Aquest sistema permet que les alumnes i els alumnes disposin d'informació actualitzada.	Aquest sistema permet disposar d'informació actualitzada.
Les usuàries i els usuaris interessats han de presentar una sol·licitud abans del 10 de gener.	Cal presentar una sol·licitud abans del 10 de gener.

7. Documents administratius

En els textos amb un contingut general, informatiu o històric, habitualment fem referència a persones determinades; per tant, podem redactar-los tenint en compte la condició d'homes o de dones d'aquestes persones. En canvi, quan les persones de qui parlem o a qui ens adreçem són desconegudes, com és el cas de documents públics destinats a un conjunt indeterminat de persones, com ara convocatòries, disposicions oficials, impresos o informació de serveis, hem de tenir especial cura de no fer servir únicament el masculí per generalitzar.

Segons aquestes consideracions, classifiquem els documents administratius en documents tancats (adreçats a persones concretes, conegudes) i documents oberts (adreçats a persones desconegudes o de tots dos sexes).

7.1. Documents tancats

Els documents tancats van destinats o fan referència a persones determinades. En aquest cas, el tractament i la redacció s'han d'adaptar a la condició d'home o dona d'aquestes persones.

En lloc de	Proposem
La president, Núria Roma, ha aprovat...	La presidenta, Núria Roma, ha aprovat...
El secretari general Maria Jardí	La secretària general Maria Jardí

Vegem com podem millorar la redacció d'una carta tenint en compte els diferents criteris que hem anat exposant en els capítols anteriors.

En lloc de	Proposem
Sra. Joana Gil Director adjunt Senyora, Hem rebut l'informe sobre la demanda presentada pels treballadors de la vostra empresa, i el farem arribar a l' advocat que se n'encarregui, tan bon punt aquest sigui designat . Sol·licitarem també informes de diferents tècnics que determinin si són justificades les queixes dels demandants . Atentament Irene Domènec Assessor del Gabinet	Sra. Joana Gil Directora adjunta Senyora, Hem rebut l'informe sobre la demanda presentada pel personal de la vostra empresa, i el farem arribar a l' advocat o advocada que se n'encarregui, tan bon punt se'n faci la designació . Sol·licitarem també informes de diferents especialistes que determinin si són justificades les queixes de les persones demandants . Atentament, Irene Domènec Assessora del Gabinet

7.2. Documents oberts

Són documents oberts els que s'adrecen a persones indeterminades, desconegudes. Amb una redacció en què es combinin totes les possibilitats que hem tractat en aquestes pàgines per evitar la discriminació, podem obtenir un text clar i que inclogui homes i dones.

7.2.1. Impresos

Els impresos, tant si són en paper com si es tracta de formularis electrònics, han de preveure la realitat de les persones que els han d'emplenar. Com hem anat veient al llarg d'aquesta obra, hi ha diversos sistemes per incloure la referència a dones i homes en la redacció i en un mateix escrit es poden combinar, si cal, diverses solucions. Quan dissenyem impresos cal tenir en compte també que hem de tendir a la simplificació i a eliminar informació innecessària.

Els espais destinats als noms de les persones poden ser simplement espais en blanc, sense encapçalament de tractament.

En lloc de	Proposem
Sr./Sra.	Nom Cognoms i nom Nom i cognoms
En/Na	Nom Cognoms i nom Nom i cognoms

Podem evitar les formes amb marca de gènere fent servir expressions neutres.

En lloc de	Proposem
El/la sol·licitant _____, nascut/uda a _____, domiciliat/ada a _____	Dades personals Cognoms i nom: Lloc de naixement: Domicili:

Convé fer servir preferentment formes genèriques. Ara bé, si cal emprar una expressió amb marca de gènere, com que l'imprès acostuma a ser un text curt i amb gran economia d'espai, podem fer servir el sistema de dobles formes separades per barres.

Tot seguit veurem un exemple d'imprès, en comentarem els aspectes millorables (formes de color blau) i, finalment, proposarem una nova versió del document.

Sol·licitud de subvenció per organitzar cursos de català [per a adults](#)

Dades de l'organisme

Nom		NIF
Domicili social	Telèfon	Fax
Localitat	País	Codi postal
Nom i càrrec del representant		DNI
Nom del responsable de la gestió administrativa		
Adreça electrònica	Adreça web	

Dades de la convocatòria

Número i data de la resolució	Número i data del DOGC
Cost estimat de l'activitat	Import sol·licitat
Nombre total de cursos	
Si heu demanat altres ajuts per a la mateixa activitat, especifiqueu el nom de l'organisme i l'import sol·licitat.	

Detall dels cursos

Nombre	Nivell	Hores	Calendari	Professor

Dades [dels professors](#)

Sr./Sra.	Llicenciat/ada	Experiència com a professor de català per a adults

Dades bancàries

Títular del compte

Entitat bancària

Codi de l'entitat

Número de l'oficina

DC

Número del compte o de la llibreta

Adreça

Localitat

Codi postal

Documentació que s'adjunta

a. Fotocòpia del DNI [del sol·licitant](#)

e. Fotocòpia dels contractes [dels professors](#)

b. Documentació acreditativa de la representació amb què actua [el signant](#)

f. Imprès de l'informe detallat de cada curs

c. Fotocòpia del NIF de l'organisme o l'entitat

g. Fitxes d'inscripció [dels alumnes](#)

d. Estatuts

h. Fitxes [dels professors](#)

Localitat i data

Signatura [del representant](#)

Segell de l'organisme

Secretari de Política Lingüística

Com que les persones destinatàries de l'imprès són indeterminades, cal fer servir solucions vàlides per a tothom: formes genèriques i, quan sigui necessari, denominacions dobles.

A l'apartat per indicar on ha de signar la persona interessada, n'hi ha prou de posar-hi *signatura*.

Cal tenir en compte que les sol·licituds s'adrecen a l'òrgan, centre o unitat administrativa competent i no al càrrec ni a la persona que l'ocupa en un moment concret.

Tot seguit presentem diverses propostes de millora.

En lloc de

Sol·licitud de subvenció per organitzar cursos de català [per a adults](#)

Nom i càrrec [del representant](#)

Proposem

Sol·licitud de subvenció per organitzar cursos de català [per a persones adultes](#)

Nom i càrrec [de la persona representant](#)

Nom i càrrec [del/de la representant](#)

Nom del responsable de la gestió administrativa	Nom de la persona responsable de la gestió administrativa Nom del/de la responsable de la gestió administrativa
Professor	Professorat Professor/a
Dades dels professors	Dades del professorat Dades de les professores i professors
Sr./Sra.	Cognoms i nom Nom
Llicenciat/ada	Titulació Llicenciatura
Experiència com a professor de català per a adults	Experiència en ensenyament de català a persones adultes Experiència fent classes de català per a persones adultes Experiència com a professor/a de català per a persones adultes
Fotocòpia del DNI del sol·licitant	Fotocòpia del DNI de qui signa la sol·licitud Fotocòpia del DNI de la persona sol·licitant Fotocòpia del DNI del/de la sol·licitant
Documentació acreditativa de la representació amb què actua el signant	Documentació acreditativa de la representació amb què actua la persona signant Documentació acreditativa de la representació amb què actua la/el signant
Fotocòpia dels contractes dels professors	Fotocòpia dels contractes del professorat Fotocòpia dels contractes de les professores i professors
Fitxes d'inscripció dels alumnes	Fitxes d'inscripció de l'alumnat Fitxes d'inscripció de les alumnes i els alumnes Fitxes d'inscripció dels/de les alumnes
Fitxes dels professors	Fitxes del professorat Fitxes de les professores i professors
Signatura del representant	Signatura Signatura de la persona representant Signatura del/de la representant
Secretari de Política Lingüística	Secretaria de Política Lingüística

Vegem ara com podria quedar el mateix imprès adaptat perquè sigui vàlid tant per a dones com per a homes. Les formes en blau són la proposta de solució per a les formes que hem considerat inadequades a l'imprès de la pàgina 41.

Sol·licitud de subvenció per organitzar cursos de català **per a persones adultes**

Dades de l'organisme

Nom		NIF
Domicili social	Telèfon	Fax
Localitat	País	Codi postal
Nom i càrrec de la persona representant		DNI
Nom de la persona responsable de la gestió administrativa		
Adreça electrònica	Adreça web	

Dades de la convocatòria

Número i data de la resolució	Número i data del DOGC
Cost estimat de l'activitat	Import sol·licitat
Nombre total de cursos	
Si heu demanat altres ajuts per a la mateixa activitat, especifiqueu el nom de l'organisme i l'import sol·licitat.	

Detall dels cursos

Nombre	Nivell	Hores	Calendari	Professorat

Dades del professorat

Cognoms i nom	Titulació	Experiència en ensenyament de català a persones adultes

Dades bancàries

Titular del compte

Entitat bancària

Codi de l'entitat

Número de l'oficina

DC

Número del compte o de la llibreta

Adreça

Localitat

Codi postal

Documentació que s'adjunta

☐ a. Fotocòpia del DNI de qui signa la sol·licitud	☐ e. Fotocòpia dels contractes del professorat
☐ b. Documentació acreditativa de la representació amb què actua la persona signant	☐ f. Imprès de l'informe detallat de cada curs
☐ c. Fotocòpia del NIF de l'organisme o l'entitat	☐ g. Fitxes d'inscripció de l'alumnat
☐ d. Estatuts	☐ h. Fitxes del professorat

Localitat i data

Signatura

Segell de l'organisme

Secretaria de Política Lingüística

7.2.2. Oficis, cartes, circulars i plantilles de documents

En el cas dels documents adreçats a diverses persones, moltes vegades indeterminades, cal emprar el tractament de vós i evitar les expressions amb marques de gènere; si aquestes fossin necessàries, podem fer servir la denominació doble escrita tota sencera.

Per a la salutació, que ha d'incloure dones i homes, és preferible no fer servir la forma femenina abreujada.

En lloc de

Senyor/a,

Proposem

Senyora, senyor,

Senyor,

Senyora,

Senyora/senyor,

Benvolgut/uda senyor/a,

Benvolguda senyora, benvolgut senyor,
Benvolgut senyor,
Benvolguda senyora,

A continuació, us presentem uns exemples en què s'han fet servir diferents recursos perquè els documents siguin vàlids tant per a homes com per a dones.

En lloc de

Proposem

Senyor,

Senyor, senyora,

Li comuniquem que ha canviat el lloc de la segona prova per formar part de la borsa d'interins d'educadors físics. La nova adreça és...

Us comuniquem que ha canviat el lloc de la segona prova per formar part de la borsa per cobrir interinatges d'educació física. La nova adreça és...

Li recordem que ha de portar el DNI i que un vigilant de sala el conduirà fins a l'aula on ha de fer les proves.

Us recordem que heu de portar el DNI i que una de les persones que vigilaran les sales us conduirà fins a l'aula on heu de fer les proves.

El saludem atentament.

Us saludem atentament.

En lloc de

Proposem

Benvolgut senyor,

Benvolguda senyora,
Benvolgut senyor,

Lamentem haver d'informar-lo sobre la decisió dels directors, que no l'han considerat apte per a la vacant d'adjunt, per a la qual va ser entrevistat. Ens ha estat difícil escollir entre tants candidats que, com vostè, estaven molt capacitats. Tanmateix, tots els responsables d'aquesta entitat ens sentiríem honorats si poguéssim comptar amb vostè entre els nostres futurs col·laboradors.

Lamentem haver d'informar-vos sobre la decisió del consell de direcció, que ha considerat que no reuneix prou condicions per a la vacant d'adjunt/a, per a la qual us vam entrevistar. Ens ha estat difícil escollir entre un nombre tan gran d'aspirants que, com és el vostre cas, heu mostrat grans capacitats. Tanmateix, aquesta entitat se sentiria honorada si poguéssim comptar amb la vostra col·laboració futura.

Ben cordialment,

Ben cordialment,

Un cas similar als anteriors és el de les plantilles de documents: són documents que cal completar amb les dades de persones determinades.

En lloc de

El **director** de l'Institut Blume fa constar, a petició de l'**interessat**, que l'**alumne** _____ ha estat **un dels esportistes inclosos** en el programa dirigit per l'**entrenador senyor** _____ i que ha obtingut el títol de **monitor esportiu**, que acredita la seva capacitat per ser **coordinador especialitzat** de _____.

Proposem

La **direcció** de l'Institut Blume fa constar, a petició de la **persona interessada**, que _____ ha participat en el programa per a **esportistes** dirigit per _____ i que ha obtingut el títol de **monitor/a d'esport**, que l'acredita com a **especialista per coordinar** _____.

Quan adrecem una carta o una circular a un conjunt conegut de persones, o quan fem servir una plantilla, hem d'aprofitar també els mitjans informàtics que permeten, amb la informació de les bases de dades, editar documents personalitzats en què el tractament i la redacció s'adaptin a la condició de dona o home de les diferents persones a qui van destinats o a qui fan referència.

7.2.3. Textos legals i normatius

En aquests documents, en què es fa referència tant a càrrecs unipersonals com a òrgans de gestió, i també al conjunt de la població, cal preveure la inclusió de tots dos gèneres.

Com que es tracta de textos de redacció seguida, el sistema de separació amb barres en dificulta la lectura; per tant, és preferible fer servir formes genèriques, col·lectives o indefinides, o bé, esmentar les formes masculines i femenines senceres.

Com a criteri general, en la redacció de normes preval el càrrec o l'òrgan sobre la persona concreta que l'ocupa o n'és la responsable en un moment determinat i, per assegurar la validesa general dels documents, cal tenir en compte que els càrrecs poden ser ocupats tant per homes com per dones i evitar l'ús del masculí per generalitzar.

Donarem diversos exemples de solucions possibles segons si la forma comentada apareix en els títols, en el cos del document o com a signatura.

Títols de capítols, apartats i seccions

Si hi han d'aparèixer totes dues formes, la femenina i la masculina, es recomana posar-les desenvolupades. Sovint, però, la millor solució és tornar a redactar el títol vigilant de mantenir la precisió i la claredat.

En lloc de

Eleccions per sufragi dels electors

Proposem

Eleccions per sufragi

Eleccions per sufragi de l'electorat

Eleccions per sufragi de les electores i els electors

En aquest cas podem valorar si és necessari que apareguin les referències concretes *de les electores i els electors* o si aquesta expressió és redundant. Potser es pot simplificar aquest títol i reduir-lo a *eleccions per sufragi*. Si optem per incloure aquestes referències, és preferible escriure les dues formes sense abreujar.

En aquest altre cas que exposem a continuació, s'ha fet servir un genèric (*titularitat*) per evitar la discriminació que suposaria l'ús de la paraula *director*, però el més recomanable és simplificar la redacció prescindint d'aquest genèric.

En lloc de	Proposem
Resolució per la qual es dóna publicitat a la Resolució de [...] del recurs de reposició interposat per la titularitat del centre docent privat...	Resolució per la qual es dóna publicitat a la Resolució de [...] del recurs de reposició interposat pel centre docent privat...

Cos del document

Les solucions són diverses: convé utilitzar preferentment formes genèriques (mots col·lectius, expressions formades a partir de mots com ara *persona* o *personal*) i fer servir denominacions dobles quan els genèrics no siguin adequats.

En lloc de	Proposem
...la possibilitat de reglamentar els mecanismes perquè els funcionaris de l'Administració de la Generalitat...	...la possibilitat de reglamentar els mecanismes perquè el funcionariat de l'Administració de la Generalitat...
	...la possibilitat de reglamentar els mecanismes perquè el personal funcionari de l'Administració de la Generalitat...
	...la possibilitat de reglamentar els mecanismes perquè les funcionàries i els funcionaris de l'Administració de la Generalitat...
Article 18. Atenció als alumnes amb discapacitats físiques, psíquiques o sensorials, o amb trastorns de conducta.	Article 18. Atenció a l'alumnat amb discapacitats físiques, psíquiques o sensorials, o amb trastorns de conducta.
	Article18. Atenció als alumnes i les alumnes amb discapacitats físiques, psíquiques o sensorials, o amb trastorns de conducta.

En alguns casos, podem substituir la denominació d'un càrrec per la de l'organisme corresponent.

En lloc de

El procediment s'ha d'iniciar d'alguna de les maneres següents:

a) D'ofici, per resolució **del director general** de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació.

[...]

Proposem

El procediment s'ha d'iniciar d'alguna de les maneres següents:

a) D'ofici, per resolució **de la Direcció General** de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació.

[...]

En general, hi ha diverses solucions adequades per substituir la denominació d'un càrrec. Vegem-ne uns exemples.

En lloc de

El capítol X regula les vacants i la seva provisió, així com els casos de cessament **del president** i d'altres càrrecs del Comitè Executiu.

Proposem

El capítol X regula les vacants i la seva provisió, així com els casos de cessament **de qui presideix** i d'altres càrrecs del Comitè Executiu.

El capítol X regula les vacants i la seva provisió, així com els casos de cessament **de la persona que ocupa la presidència** i d'altres càrrecs del Comitè Executiu.

El capítol X regula les vacants i la seva provisió, així com els casos de cessament **de la presidenta o el president** i d'altres càrrecs del Comitè Executiu.

Signatura

A la signatura hi ha de constar sempre el càrrec amb la forma que correspongui a la persona que l'ocupa.

Aquest Decret entrarà en vigor el mateix dia de la seva publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Barcelona, 20 de gener de 2004

Pasqual Maragall i Mira
President de la Generalitat de Catalunya

Anna Simó i Castelló
Consellera de Benestar i Família

Vegem a continuació un exemple de disposició en què s'han fet servir diferents recursos per aconseguir un llenguatge igualitari.

DECRET 61/2003, de 20 de febrer, de creació de la Comissió Rectora del Pla d'acció per a la inclusió social a Catalunya

El Pla integral de lluita contra la pobresa i l'exclusió social aprovat per Acord del Govern de 2 de maig de 1995, es va desenvolupar a Catalunya des de l'any 1995 fins a l'any 2000 i van participar-hi sis departaments de la Generalitat, amb la col·laboració dels ens locals, d'altres estaments socials i d'entitats. La nova realitat social, política, econòmica i cultural del nostre país ha posat en relleu la necessitat d'un plantejament nou i més ampli entorn de la pobresa i de l'exclusió social.

[...]

Atesa la necessitat de coordinar les diverses actuacions per a l'elaboració, la implantació i el seguiment del Pla d'acció per a la inclusió social a Catalunya, i en aplicació de la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat, a proposta de la consellera de Benestar i Família i d'acord amb el Govern,

Decreto:

Article 1

Comissió Rectora

- 1.1. Es crea la Comissió Rectora per a l'elaboració i execució del Pla d'acció per a la inclusió social a Catalunya, amb la composició, les funcions i el règim jurídic que es regulen mitjançant el present Decret.
- 1.2. La Comissió Rectora per a la elaboració del Pla d'acció per a la inclusió social a Catalunya es constitueix com a òrgan de participació i coordinació dels sectors públics i privats implicats en el desenvolupament de programes i projectes per aconseguir la inclusió social dels sectors menys afavorits de la societat catalana.

Article 2

Funcionament i composició

- 2.1. La Comissió Rectora per a la elaboració del Pla d'acció per a la inclusió social a Catalunya, funciona en Ple i en Comissió Executiva.
- 2.2. El Ple està integrat per:
 - a) La presidència
 - b) La vicepresidència primera
 - c) La vicepresidència segona
 - d) Les vocalies
 - e) La secretaria
- 2.3. La presidència és exercida per la persona titular del Departament de Benestar i Família, la qual serà substituïda per la vicepresidència primera en casos d'absència, malaltia o vacant.
- 2.4. La vicepresidència primera és exercida per la persona titular de la Direcció General de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials del Departament de Benestar i Família.

2.5. La vicepresidència segona és exercida per la persona titular de la Secretaria d' Afers Laborals i d' Ocupació del Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme.

2.6. Les vocalies són ocupades per:

- a) La persona titular de l' Institut Català de la Dona.
- b) La persona titular de la Secretaria per a la Immigració del Departament de la Presidència.
- c) La persona titular de la Direcció General de Seguretat Ciutadana del Departament de Justícia i Interior.
- d) La persona titular de la Direcció General d' Ordenació i Innovació Educativa del Departament d' Ensenyament.
- e) La persona titular de la Direcció General de Política Lingüística del Departament de Cultura.
- f) La persona titular de la Direcció General de Recursos Sanitaris del Departament de Sanitat i Seguretat Social.
- g) La persona titular de la Direcció General d' Arquitectura i Habitatge del Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- h) La persona titular de la Direcció General de Producció Agrària i Innovació Rural del Departament d' Agricultura, Ramaderia i Pesca.
- i) La persona titular de la Direcció General d' Economia Social, Cooperatives i Autoempresa del Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme.
- j) La persona titular de la Direcció General de Planificació Ambiental del Departament de Medi Ambient.
- k) La persona titular de la Direcció General de Recerca del Departament d' Universitats, Recerca i Societat de la Informació.
- l) Quatre persones en representació de les entitats municipalistes: dos de l' Associació Catalana de Municipis i Comarques de Catalunya i dos de la Federació de Municipis de Catalunya.
- m) Dues persones expertes i de reconegut prestigi en els assumptes referits a la inclusió social, designades per la persona titular del Departament de Benestar i Família.
- n) Cinc persones de les organitzacions més representatives en el camp de la inclusió social designades per la persona titular del Departament de Benestar i Família.

[...]

2.8. La secretaria és exercida per una persona funcionària del Departament de Benestar i Família, designada per la presidència de la Comissió Rectora, que actua amb veu però sense vot.

2.9. La Comissió Executiva està integrada per:

- a) La presidència.
- b) La vicepresidència.
- c) Les vocalies.
- d) La secretaria.

2.10. La presidència correspon a la mateixa persona que exerceix la vicepresidència primera en el Ple de la Comissió Rectora.

2.11. La vicepresidència correspon a la mateixa persona que exerceix la vicepresidència segona en el Ple de la Comissió Rectora.

2.12. Les vocalies són ocupades per:

- a) Tres persones que representin les vocalies referides als epígrafs a) fins al k), ambdós inclosos, de l'apartat 2.6, designades entre aquestes per la presidència de la Comissió Rectora.
- b) Dues persones que representin les vocalies referides a l'epígraf l) de l'apartat 2.6, designades per aquestes i que representin cadascuna de les entitats municipalistes.
- c) Una persona que representi la vocalia referida a l'epígraf m) de l'apartat 2.6, designada per la presidència de la Comissió Rectora a proposta d'aquesta.
- d) Dues persones que representin la vocalia referida a l'epígraf n) de l'apartat 2.6, designades per la presidència de la Comissió Rectora a proposta d'aquesta.

2.13. La secretaria de la Comissió Executiva és exercida per la mateixa persona que ocupa la secretaria del Ple de la Comissió Rectora, que actua amb veu però sense vot.

[...]

8. Professions, condicions i càrrecs

Aquesta relació, que no és exhaustiva, pretén ser una guia per resoldre problemes concrets en l'ús de les formes més adients per respectar l'existència de tots dos sexes. Hi figuren les professions, condicions i càrrecs que hem considerat més habituals en els textos de l'Administració pública.

Per resoldre dubtes relatius a termes que no apareguin en aquest recull, podeu consultar el *Diccionari de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans; el *Gran diccionari de la llengua catalana*, d'Enciclopèdia Catalana, i el *Diccionari d'ocupacions*, elaborat pel Departament de Treball i Indústria de la Generalitat de Catalunya i el TERMCAT.

A part de fer constar les formes femenina i masculina, en singular i en plural, de cada terme, presentem diverses propostes d'escriptura de la doble denominació, en singular i en plural. Segons el tipus de text, el context, les persones a qui ens referim o a qui es destini, podem triar la forma que més hi escaigui.

Pel que fa a les formes femenines, que de vegades són vacil·lants o presenten diferents possibilitats (per exemple, *advocada i advocadessa*), en aquesta relació apareixen només les recollides al *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans. Tanmateix, res no impedeix que formes com ara *gerenta* o *jutge*, que avui no són normatives, es facin habituals i, tal com ha passat en altres casos, esdevinguin normatives en el futur.

A la tercera columna, que recull les dobles formes, presentem en primer lloc la denominació en femení i en masculí senceres; en segon lloc, la doble denominació sense l'article de la segona forma, i en tercer lloc, la forma amb barres, adequada especialment per a textos esquemàtics, com ara llistes, taules o formularis. En el cas que amb l'article determinat coincideixen les formes femenina i masculina (per exemple, *l'agent*), donem les diferents possibilitats amb l'article indeterminat.

Recollim també les formes genèriques i abstractes corresponents a cada terme, que, tot i que apareixen a l'última columna, cal considerar que en general són una solució preferent respecte de les dobles denominacions. Quan fem servir aquests termes genèrics, cal anar en compte amb el context, atès que no són totalment sinònims de les formes masculines i femenines, i no sempre són intercanviables. Per ampliar la informació sobre els diferents recursos per evitar les marques de gènere, podeu consultar el capítol 3, "Formes genèriques".

administrativa	administratiu	l'administrativa o l'administratiu l'administratiu o l'administrativa l'administrativa o administratiu l'administratiu o administrativa administratiu/iva	el personal administratiu el personal d'administració el cos administratiu el cos d'administració la plantilla administrativa
administratives	administratius	les administratives i els administratius els administratius i les administratives les administratives i administratius els administratius i administratives administratius/ives	la plantilla d'administració

En aquesta primera entrada (*administrativa, administratiu*) hem recollit totes les possibilitats pel que fa a l'ordre d'aparició del femení i el masculí. En la resta d'entrades, amb l'objectiu de simplificar i sistematitzar els exemples, hi figuren només les construccions amb el femení en primer lloc.

adulta	adult	l'adulta o l'adult l'adulta o adult adult/a	l'edat adulta la persona adulta les persones adultes
adultes	adults	les adultes i els adults les adultes i adults adults/adultes	

advocada advocadessa	advocat	l'advocada o l'advocat l'advocada o advocat advocat/ada	l'advocacia
advocades advocadesses	advocats	les advocades i els advocats les advocades i advocats advocats/ades	

agent (de la Guàrdia Urbana, per exemple)	agent	l'agent una agent o un agent una o un agent un/a agent	els efectius la Guàrdia Urbana
agents	agents	les agents i els agents les i els agents les/els agents	

agent judicial	agent judicial	l'agent judicial una agent o un agent judicial una o un agent judicial un/a agent judicial	el cos d'agents judicials
agents judicials	agents judicials	les agents i els agents judicials les i els agents judicials les/els agents judicials	

alcaldessa alcalde	alcalde	l'alcaldessa o l'alcalde l'alcaldessa o alcalde alcalde/essa	l'alcaldia les alcaldies l'ajuntament els ajuntaments
alcaldesses alcaldes	alcaldes	les alcaldesses i els alcaldes les alcaldesses i alcaldes alcaldes/esses	el consistori els consistoris les autoritats municipals

alumna	alumne	l'alumna o l'alumne l'alumna o alumne alumne/a	l'alumnat
alumnes	alumnes	les alumnes i els alumnes les i els alumnes les/els alumnes	

ambaixadora	ambaixador	l'ambaixadora o l'ambaixador l'ambaixadora o ambaixador ambaixador/a	l'ambaixada les ambaixades la diplomàcia el cos diplomàtic
ambaixadores	ambaixadors	les ambaixadores i els ambaixadors les ambaixadores i ambaixadors ambaixadors/ores	el personal diplomàtic

arxivera	arxiver	l'arxivera o l'arxiver l'arxivera o arxiver arxiver/a	l'arxivística l'arxiu els arxius
arxiveres	arxivers	les arxiveres i els arxivers les arxiveres i arxivers arxivers/eres	

assessora	assessor	l'assessora o l'assessor l'assessora o assessor assessor/a	l'assessoria les assessories l'assessorament l'equip assessor el consell assessor el personal assessor
assessores	assessors	les assessores i els assessors les assessores i assessors assessors/ores	

assistenta social	assistent social	l'assistenta o l'assistent social l'assistenta o assistent social assistent/a social	l'assistència social el personal d'assistència social
assistentes socials	assistents socials	les assistentes i els assistents socials les assistentes i assistents socials assistents/entes socials	

auxiliar administrativa	auxiliar administratiu	l'auxiliar administrativa o l'auxiliar administratiu l'auxiliar administrativa o administratiu auxiliar administratiu/iva	el cos auxiliar administratiu el cos auxiliar d'administració el personal auxiliar administratiu
auxiliars administratives	auxiliars administratius	les auxiliars administratives i els auxiliars administratius les auxiliars administratives i administratius auxiliars administratius/ives	el personal auxiliar d'administració la plantilla auxiliar administrativa la plantilla auxiliar d'administració

auxiliar d'infermeria	auxiliar d'infermeria	l'auxiliar d'infermeria una auxiliar o un auxiliar d'infermeria una o un auxiliar d'infermeria un/a auxiliar d'infermeria	el personal auxiliar d'infermeria la plantilla auxiliar d'infermeria
auxiliars d'infermeria	auxiliars d'infermeria	les auxiliars i els auxiliars d'infermeria les i els auxiliars d'infermeria les/els auxiliars d'infermeria	

bidella	bidell	la bidella o el bidell la bidella o bidell bidell/a	
bidelles	bidells	les bidelles i els bidells les bidelles i bidells bidells/elles	

bombera	bomber	la bombera o el bomber la bombera o bomber bomber/a	
bomberes	bombers	les bomberes i els bombers les bomberes i bombers bombers/eres	

candidata	candidat	la candidata o el candidat la candidata o candidat candidat/ata	la candidatura les candidatures la persona candidata les persones candidates
candidates	candidats	les candidates i els candidats les candidates i candidats candidats/ates	

cap de gabinet	cap de gabinet	la cap o el cap de gabinet la o el cap de gabinet la/el cap de gabinet	el gabinet els gabinets
caps de gabinet	caps de gabinet	les caps i els caps de gabinet les i els caps de gabinet les/els caps de gabinet	

cap de negociat	cap de negociat	la cap o el cap de negociat la o el cap de negociat la/el cap de negociat	el negociat els negociats
caps de negociat	caps de negociat	les caps i els caps de negociat les i els caps de negociat les/els caps de negociat	

cap de secció	cap de secció	la cap o el cap de secció la o el cap de secció la/el cap de secció	la secció les seccions
caps de secció	caps de secció	les caps i els caps de secció les i els caps de secció les/els caps de secció	

cap de servei	cap de servei	la cap o el cap de servei la o el cap de servei la/el cap de servei	el servei els serveis
caps de servei	caps de servei	les caps i els caps de servei les i els caps de servei les/els caps de servei	

capitana	capità	la capitana o el capità la capitana o capità capità/ana	la capitania les capitanies
capitanes	capitans	les capitanes i els capitans les capitanes i capitans capitans/anes	

caporala	caporal	la caporala o el caporal la caporala o caporal caporal/a	
caporales	caporals	les caporales i els caporals les caporales i caporals caporals/ales	

ciudadana	ciudadà	la ciudadana o el ciudadà la ciudadana o ciudadà ciudadà/ana	la ciudatania la població la societat
ciudadanes	ciudadans	les ciudatanes i els ciudadans les ciudatanes i ciudadans ciudadans/anes	

col·legiada	col·legiat	la col·legiada o el col·legiat la col·legiada o col·legiat col·legiat/ada	el col·legi els col·legis la persona col·legiada les persones col·legiades
col·legiades	col·legiats	les col·legiades i els col·legiats les col·legiades i col·legiats col·legiats/ades	

comissària	comissari	la comissària o el comissari la comissària o comissari comissari/ària	la comissaria (de policia) les comissaries el comissariat (administratiu) els comissariats
comissàries	comissaris	les comissàries i els comissaris les comissàries i comissaris comissaris/àries	

consellera	conseller	la consellera o el conseller la consellera o conseller conseller/a	el departament els departaments la conselleria les conselleries
conselleres	consellers	les conselleres i els consellers les conselleres i consellers consellers/eres	el consell els consells

cònsol consolessa	cònsol	la cònsol o el cònsol la o el cònsol la/el cònsol	el consolat els consolats la diplomàcia el cos diplomàtic
cònsols consolesses	cònsols	les cònsols i els cònsols les i els cònsols les/els cònsols	el personal diplomàtic

coprincesa	copríncep	la coprincesa o el copríncep la coprincesa o copríncep coprincesa/copríncep	el coprincipat els coprincipats
coprinceses	coprínceps	les coprinceses i els coprínceps les coprinceses i coprínceps coprinceses/coprínceps	

degana	degà	la degana o el degà la degana o degà degà/ana	el deganat els deganats
deganes	degans	les deganes i els degans les deganes i degans degans/anes	

delegada	delegat	la delegada o el delegat la delegada o delegat delegat/ada	la delegació les delegacions
delegades	delegats	les delegades i els delegats les delegades i delegats delegats/ades	

diplomada	diplomat	la diplomada o el diplomat la diplomada o diplomat diplomat/ada	la diplomatura les diplomatures la persona diplomada les persones diplomades
diplomades	diplomats	les diplomades i els diplomats les diplomades i diplomats diplomats/ades	

diputada	diputat	la diputada o el diputat la diputada o diputat diputat/ada	el parlament la cambra baixa el Congrés
diputades	diputats	les diputades i els diputats les diputades i diputats diputats/ades	

directora	director	la directora o el director la directora o director director/a	la direcció les direccions l'equip directiu els equips directius
directores	directors	les directores i els directors les directores i directors directors/ores	

directora general	director general	la directora o el director general la directora o director general director/a general	la direcció general les direccions generals l'equip directiu els equips directius
directores generals	directors generals	les directores i els directors generals les directores i directors generals directors/ores generals	

dona	home	la dona o l'home la dona o home dona/home	la persona les persones l'èsser humà els éssers humans la humanitat
dones	homes	les dones i els homes les dones i homes dones/homes	la població la gent el gènere humà l'espècie humana

electora	elector	l'electora o l'elector l'electora o elector elector/a	l'electorat
electores	electors	les electores i els electors les electores i electors electors/ores	

enginyera	enginyer	l'enginyera o l'enginyer l'enginyera o enginyer enginyer/a	l'enginyeria el cos d'enginyeria
enginyeres	enginyers	les enginyeres i els enginyers les enginyeres i enginyers enginyers/eres	

enginyera tècnica	enginyer tècnic	l'enginyera tècnica o l'enginyer tècnic l'enginyera tècnica o enginyer tècnic enginyer/a tècnic/a	l'enginyeria tècnica el cos d'enginyeria tècnica
enginyeres tècniques	enginyers tècnics	les enginyeres tècniques i els enginyers tècnics les enginyeres tècniques i enginyers tècnics enginyers/eres tècnics/tècniques	

fiscal	fiscal	la fiscal o el fiscal la o el fiscal la/el fiscal	la fiscalia el ministeri fiscal
fiscals	fiscals	les fiscals i els fiscals les i els fiscals les/els fiscals	

funcionària	funcionari	la funcionària o el funcionari la funcionària o funcionari funcionari/ària	el funcionariat el personal funcionari la funció pública
funcionàries	funcionaris	les funcionàries i els funcionaris les funcionàries i funcionaris funcionaris/àries	

general	general	la generala o el general la generala o general general/a	el generalat els generalats
generales	generals	les generals i els generals les generales i generals generals/ales	

gerent	gerent	la gerent o el gerent la o el gerent la/el gerent	la gerència les gerències
gerents	gerents	les gerents i els gerents les i els gerents les/els gerents	

infermera	infermer	la infermera o l'infermer la infermera o infermer infermer/a	la infermeria el personal d'infermeria la plantilla d'infermeria el personal sanitari
infermeres	infermers	les infermeres i els infermers les infermeres i infermers infermers/eres	

informàtica	informàtic	la informàtica o l'informàtic la informàtica o informàtic informàtic/a	la informàtica el personal d'informàtica el personal informàtic
informàtiques	informàtics	les informàtiques i els informàtics les informàtiques i informàtics informàtics/àtiques	

inspectora	inspector	la inspectora o l'inspector la inspectora o inspector inspector/a	la inspecció les inspeccions
inspectores	inspectors	les inspectores i els inspectors les inspectores i inspectors inspectors/ores	

intendenta	intendent	la intendenta o l'intendent la intendenta o intendent intendent/a	la intendència les intendències
intendentes	intendents	les intendentes i els intendents les intendentes i intendents intendents/entes	

interina	interí	la interina o l'interí la interina o interí interí/ina	l'interinatge el personal interí la plantilla interina
interines	interins	les interines i els interins les interines i interins interins/ines	

jove	jove	la jove o el jove la o el jove la/el jove	la joventut el jovent la persona jove les persones joves
joves	joves	les joves i els joves les i els joves les/els joves	

jutgessa	jutge	la jutgessa o el jutge la jutgessa o jutge jutge/essa	el jutjat els jutjats la judicatura la justícia
jutgesses	jutges	les jutgesses i els jutges les jutgesses i jutges jutges/esses	

llevadora	llevador	la llevadora o el llevador la llevadora o llevador llevador/a	
llevadores	llevadors	les llevadores i els llevadors les llevadores i llevadors llevadors/ores	

llicenciada	llicenciat	la llicenciada o el llicenciat la llicenciada o llicenciat llicenciat/ada	la llicenciatura
llicenciades	llicenciats	les llicenciades i els llicenciats les llicenciades i llicenciats llicenciats/ades	

magistrada	magistrat	la magistrada o el magistrat la magistrada o magistrat magistrat/ada	la magistratura la justícia el tribunal els tribunals
magistrades	magistrats	les magistrades i els magistrats les magistrades i magistrats magistrats/ades	

mare	pare	la mare o el pare la mare o pare mare/pare	
mares	pares	les mares i els pares les mares i pares mares/pares	

membre	membre	la membre o el membre la o el membre la/el membre	la comissió l'entitat l'associació l'agrupació
membres	membres	les membres i els membres les i els membres les/els membres	l'assemblea l'equip el col·lectiu (nom de l'organisme)

mestra	mestre	la mestra o el mestre la mestra o mestre mestre/a	el cos de mestres el cos docent el professorat el magisteri la docència
mestres	mestres	les mestres i els mestres les i els mestres les/els mestres	l'ensenyament el personal docent la plantilla docent l'equip docent el claustre

metgessa	metge	la metgessa o el metge la metgessa o metge metge/essa	la medicina el personal mèdic el personal sanitari el personal facultatiu
metgesses	metges	les metgesses i els metges les metgesses i metges metges/esses	la plantilla mèdica el cos mèdic l'equip mèdic

metgessa forense	metge forense	la metgessa o el metge forense la metgessa o metge forense metge/essa forense	la forensia les forensies la medicina forense
metgesses forenses	metges forenses	les metgesses i els metges forenses les metgesses i metges forenses metges/esses forenses	

metgessa inspectora	metge inspector	la metgessa inspectora o el metge inspector la metgessa inspectora o metge inspector metge/essa inspector/a	la inspecció mèdica les inspeccions mèdiques
metgesses inspectores	metges inspectors	les metgesses inspectores i els metges inspectors les metgesses inspectores i metges inspectors metges/esses inspectors/ores	

ministra	ministre	la ministra o el ministre la ministra o ministre ministre/a	el ministeri els ministeris
ministres	ministres	les ministres i els ministres les i els ministres les/els ministres	

mossa d'esquadra	mosso d'esquadra	la mossa o el mosso d'esquadra la mossa o mosso d'esquadra mosso/a d'esquadra	la policia autonòmica
mosses d'esquadra	mossos d'esquadra	les mosses i els mossos d'esquadra les mosses i mossos d'esquadra mosses/mossos d'esquadra	

nen	nen	la nena o el nen la nena o nen nen/a	l'infant els infants el nadó els nadons el bebè els bebès la criatura les criatures la infància la mainada la canalla la quitxalla
nenes	nens	les nenes i els nens les nenes i nens nenes/nens	

noia	noi	la noia o el noi la noia o noi noi/a	la joventut el jovent la persona jove les persones joves
noies	nois	les noies i els nois les noies i nois noies/nois	

notària	notari	la notària o el notari la notària o notari notari/ària	la notaria les notaries
notàries	notaris	les notàries i els notaris les notàries i notaris notaris/àries	

oficiala	oficial	l'oficiala o l'oficial l'oficiala o oficial oficial/a	el personal oficial
oficiales	oficials	les oficiales i els oficials les oficiales i oficials oficials/ales	

oficiala administrativa	oficial administratiu	l'oficiala administrativa o l'oficial administratiu l'oficiala administrativa o oficial administratiu oficial/a administratiu/iva	el cos oficial administratiu el cos oficial d'administració el personal oficial administratiu
oficiales administratives	oficials administratius	les oficials administratives i els oficials administratius les oficials administratives i oficials administratius oficials/ales administratius/ives	el personal oficial d'administració la plantilla oficial administrativa la plantilla oficial d'administració

parlamentària	parlamentari	la parlamentària o el parlamentari la parlamentària o parlamentari parlamentari/ària	el parlament la cambra
parlamentàries	parlamentaris	les parlamentàries i els parlamentaris les parlamentàries i parlamentaris parlamentaris/àries	

pèrita judicial perita judicial	pèrit judicial perit judicial	la pèrita o el pèrit judicial la pèrita o pèrit judicial pèrit/a judicial	el peritatge judicial els peritatges judicials
pèrites judicials perites judicials	pèrits judicials perits judicials	les pèrites i els pèrits judicials les pèrites i pèrits judicials pèrites/pèrits judicials	

presa	pres	la presa o el pres la presa o pres pres/a	la població reclusa la presó les presons
preses	presos	les preses i els presos les preses i presos preses/presos	la institució penitenciària les institucions penitenciàries

presidenta	president	la presidenta o el president la presidenta o president president/a	la presidència les presidències
presidentes	presidents	les presidentes i els presidents les presidentes i presidents presidents/entes	

procuradora	procurador	la procuradora o el procurador la procuradora o procurador procurador/a	la procura les procures la procuradoria les procuradories
procuradores	procuradors	les procuradores i els procuradors les procuradores i procuradors procuradors/ores	

professora	professor	la professora o el professor la professora o professor professor/a	el professorat la docència l'ensenyament el cos docent
professores	professors	les professores i els professors les professores i professors professors/ores	el personal docent la plantilla docent l'equip docent el claustre

rectora	rector	la rectora o el rector la rectora o rector rector/a	el rectorat els rectorats la universitat les universitats
rectores	rectors	les rectores i els rectors les rectores i rectors rectors/ores	

regidora	regidor	la regidora o el regidor la regidora o regidor regidor/a	la regidoria les regidories les autoritats municipals
regidores	regidors	les regidores i els regidors les regidores i regidors regidors/ores	

registradora (de la propietat, mercantil...)	registrador	la registradora o el registrador la registradora o registrador registrador/a	el registre els registres
registradores	registradors	les registradores i els registradors les registradores i registradors registradors/ores	

responsable	responsable	la responsable o el responsable la o el responsable la/el responsable	la persona responsable les persones responsables (nom de l'àrea o òrgan administratiu)
responsables	responsables	les responsables i els responsables les i els responsables les/els responsables	

secretària	secretari	la secretària o el secretari la secretària o secretari secretari/ària	la secretaria les secretaries el secretariat els secretariats
secretàries	secretaris	les secretàries i els secretaris les secretàries i secretaris secretaris/àries	el personal de secretaria la plantilla de secretaria

secretària general	secretari general	la secretària o el secretari general la secretària o secretari general secretari/ària general	la secretaria general les secretaries generals
secretàries generals	secretaris generals	les secretàries i els secretaris generals les secretàries i secretaris generals secretaris/àries generals	

secretària judicial	secretari judicial	la secretària o el secretari judicial la secretària o secretari judicial secretari/ària judicial	la secretaria judicial les secretaries judicials
secretàries judicials	secretaris judicials	les secretàries i els secretaris judicials les secretàries i secretaris judicials secretaris/àries judicials	

senadora	senador	la senadora o el senador la senadora o senador senador/a	el senat la cambra alta
senadores	senadors	les senadores i els senadors les senadores i senadors senadors/ores	

sergenta	sergent	la sergenta o el sergent la sergenta o sergent sergent/a	la sergenteria les sergenteries
sergentes	sergents	les sergentes i els sergents les sergentes i sergents sergents/entes	

sòcia	soci	la sòcia o el soci la sòcia o soci sòcia/soci	la societat l'associació l'agrupació l'entitat el club (nom de l'organisme)
sòcies	socis	les sòcies i els socis les sòcies i socis sòcies/socis	

sotsinspectora	sotsinspector	la sotsinspectora o el sotsinspector la sotsinspectora o sotsinspector sotsinspector/a	la sotsinspecció les sotsinspeccions
sotsinspectores	sotsinspectors	les sotsinspectores i els sotsinspectors les sotsinspectores i sotsinspectors sotsinspectors/ores	

subalterna	subaltern	la subalterna o el subaltern la subalterna o subaltern subaltern/a	el personal subaltern la plantilla subalterna la majordomia les majordomies
subalternes	subalterns	les subalternes i els subalterns les subalternes i subalterns subalterns/ernes	

subdirectora	subdirector	la subdirectora o el subdirector la subdirectora o subdirector subdirector/a	la subdirecció les subdireccions
subdirectores	subdirectors	les subdirectores i els subdirectors les subdirectores i subdirectors subdirectors/ores	

subdirectora general	subdirector general	la subdirectora o el subdirector general la subdirectora o subdirector general subdirector/a general	la subdirecció general les subdireccions generals
subdirectores generals	subdirectors generals	les subdirectores i els subdirectors generals les subdirectores i subdirectors generals subdirectors/ores generals	

tècnica	tèctic	la tècnica o el tèctic la tècnica o tèctic tèctic/a	el personal tèctic la plantilla tècnica l'equip tèctic
tècniques	tèctics	les tècniques i els tèctics les tècniques i tèctics tècniques/tèctics	

tècnica especialista	tèctic especialista	la tècnica o el tèctic especialista la tècnica o tèctic especialista tèctic/a especialista	el personal tèctic especialista la plantilla tècnica especialista el cos tèctic d'especialistes
tècniques especialistes	tèctics especialistes	les tècniques i els tèctics especialistes les tècniques i tèctics especialistes tècniques/tèctics especialistes	

tècnica superior	tècnic superior	la tècnica o el tècnic superior la tècnica o tècnic superior tècnic/a superior	el personal tècnic superior la plantilla tècnica superior
tècniques superiors	tècnics superiors	les tècniques i els tècnics superiors les tècniques i tècnics superiors tècniques/tècnics superiors	

telefonista	telefonista	la telefonista o el telefonista la o el telefonista la/el telefonista	la centraleta les centraletes l'atenció telefònica l'equip d'atenció telefònica el personal d'atenció telefònica
telefonistes	telefonistes	les telefonistes i els telefonistes les i els telefonistes les/els telefonistes	

tinenta	tinent	la tinenta o el tinent la tinenta o tinent tinent/a	la tinència les tinències
tinents	tinents	les tinents i els tinents les tinents i tinents tinents/entes	

titulada	titulat	la titulada o el titulat la titulada o titulat titulat/ada	la titulació la persona amb titulació les persones amb titulació
titulades	titulats	les titulades i els titulats les titulades i titulats titulats/ades	la persona titulada les persones titulades el personal amb titulació el personal titulat

treballadora	treballador	la treballadora o el treballador la treballadora o treballador treballador/a	el personal la plantilla el món laboral
treballadores	treballadors	les treballadores i els treballadors les treballadores i treballadors treballadors/ores	el món del treball

tutora	tutor	la tutora o el tutor la tutora o tutor tutor/a	la tutoria les tutories
tutores	tutors	les tutores i els tutors les tutores i tutors tutors/ores	

uixera	uixer	la uixera o l'uixer la uixera o uixer uixer/a	
uixeres	uixers	les uixeres i els uixers les uixeres i uixers uixers/eres	

veïna	veí	la veïna o el veí la veïna o veí veïna/veí	el veïnatge el veïnat (en un barri) la comunitat (en un edifici) les comunitats
veïnes	veïns	les veïnes i els veïns les veïnes i veïns veïnes/veïns	

vocal	vocal	la vocal o el vocal la o el vocal la/el vocal	la vocalia les vocalies
vocals	vocals	les vocals i els vocals les i els vocals les/els vocals	

voluntària	voluntari	la voluntària o el voluntari la voluntària o voluntari voluntari/ària	el voluntariat la persona voluntària les persones voluntàries
voluntàries	voluntaris	les voluntàries i els voluntaris les voluntàries i voluntaris voluntaris/àries	el personal voluntari

9. Bibliografía

- *À juste titre. Guide de rédaction non sexiste* [En línia]. Toronto: Office des affaires francophones. Direction générale de la condition féminine de l'Ontario. <<http://www.ofa.gov.on.ca/francais/pub-titre.html>> [Consulta: 21 de juliol de 2004]
- ALARIO, Carmen [et al]. *NOMBRA. En femenino y en masculino. La representación del femenino y el masculino en el lenguaje*. [Madrid]: Instituto de la Mujer, 2003. 36 p. (Lenguaje; 1)
- BENGOCHEA, Mercedes. «NOMBRA en femenino y en masculino: sugerencias para un uso no sexista del lenguaje en los medios de comunicación». A: GARRIDO MEDINA, Joaquín, ed. *La lengua y los medios de comunicación*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 1999. Vol. 1, p. 267-281. ISBN 84-95215-00-4
- BIRON, Monique. *Au féminin. Guide de féminisation des titres de fonction et des textes*. Québec: Publications du Québec, 1991. 34 p. (Guides de l'Office de la langue française) ISBN 2-551-14559-7
- CENTRE NATIONAL DE LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE. INSTITUT NATIONAL DE LA LANGUE FRANÇAISE. *Femme, j'écris ton nom... Guide d'aide à la féminisation des noms de métiers, titres, grades et fonctions* [En línia]. Paris: La Documentation française, 1999. 124 p. ISBN 2-11-004274-5 <http://www.ladocfrancaise.gouv.fr/fic_pdf/femmes.pdf> [Consulta: 17 de maig de 2002]
- Cercaterm, servei de consultes terminològiques en línia [En línia]. Barcelona: TERM-CAT, Centre de terminologia. <<http://www.termcat.net/cercaterm>>
- CHANCELLERIE FÉDÉRALE. SERVICES LINGUISTIQUES CENTRAUX. SECTION FRANÇAISE. *Guide de formulation non sexiste des textes administratifs et législatifs de la Confédération* [En línia]. [Bern]: Chancellerie fédérale, 2000. <<http://www.admin.ch/ch/f/bk/sp/doc/guide-de-formulation-non-sexiste.html>> [Consulta: 17 de maig de 2002]
- *Cómo tratar bien a los malos tratos. Manual de estilo para los medios de comunicación*. [Sevilla]: Instituto Andaluz de la Mujer, 1999. 64 p. ISBN 84-7921-064-8
- DOYLE, Margaret. *The A-Z of non-sexist language*. Londres: Women's Press, 1995. 112 p. ISBN 0-70434-430-0
- DUARTE I MONTSERRAT, Carles. «La discriminació per raó de sexe en el llenguatge administratiu (I), (II) i (i III)». *Llengua i Administració* [Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura] (gener, abril i juny/juliol 1986), núm. 21, p. 3; núm. 22, p. 3-4, i núm. 23, p. 4.
- «Educación sexual». A: Averroes. Red Telemática Educativa de Andalucía [En línia]. Sevilla: Junta de Andalucía. Consejería de Educación y Ciencia. <http://www.juntadeandalucia.es/averroes/recursos/educacion_sexual.php3> [Consulta: 25 d'octubre de 2004]

- *El lenguaje, instrumento de progreso*. Vitoria: Emakunde/Instituto Vasco de la Mujer, 1992. 15 p. (Cultura/Kultura; 1)
- *El lenguaje, más que palabras. Propuestas para un uso no sexista del lenguaje/Hizkuntza, hitzak baino zeozker gehiago. Hizkuntzaren erabilera ez-sexistarako proposamenak*. 2a reimpr. Vitoria-Gasteiz: Emakunde/Instituto Vasco de la Mujer, 2000. 27 + 20 p. (Cultura/Kultura; 4)
ISBN 84-87595-70-7
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. SERVEI D'ORDENACIÓ CURRICULAR. *Algunes indicacions per evitar la discriminació per raó de sexe en els llibres de text i en d'altres materials didàctics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 1993. 16 p.
- *Gran diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998. 1781 p.
ISBN 84-412-2790-X
- HERNÁNDEZ, Caterina, coord. *La llengua també és femenina*. Barcelona: CCOO. Servei de Normalització Lingüística, 1999. 23 p.
- HERRERA I JOANCOMARTÍ, ROSÓ; REÑÉ I FERRANDO, Teresa. *Fem servir el llenguatge igualitari en l'acció sindical!* Barcelona: Unió General de Treballadors de Catalunya, [1997]. 30 p.
- *Igualdad de sexos en el lenguaje*. Comisión de terminología en el Comité para la igualdad entre mujeres y hombres del Consejo de Europa, 1986.
- *Indicacions per evitar la discriminació per raó de sexe en el llenguatge administratiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. Comissió Interdepartamental de Promoció de la Dona, [1992]. 29 p.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. 2a reimpr. corregida. Barcelona; Palma de Mallorca; València: Edicions 3 i 4: Edicions 62: Moll: Enciclopèdia Catalana: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997. 1908 p.
ISBN 84-412-2477-3 (Enciclopèdia Catalana)
ISBN 84-297-3981-5 (Edicions 62)
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA. «Morfologia flexiva. 10. La flexió dels noms i els adjectius (I): el gènere». A: «Parts provisionals de la *Gramàtica de la llengua catalana* de l'IEC» [En línia]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
<<http://www.iecat.net/inici.htm>> [Consulta: 18 d'octubre de 2004]
- LASAOSA ZAZU, Asunción. *La comunicación como elemento de progreso: por un lenguaje no sexista*. [S. l.]: Gobierno de Navarra. Instituto Navarro de Bienestar Social. Subdirección de la Mujer, 1994. 16 p.
- LLEDÓ, Eulàlia. *El sexisme i l'androcentrisme en la llengua: anàlisi i propostes de canvi*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Institut de Ciències de l'Educació, 1992. 64 p. (Quaderns per a la Coeducació; 3)
ISBN 84-7488-961-8
- LLEDÓ, Eulàlia. *Profesiones en femenino. Nombra desde la A hasta la Z*. [Madrid]: Instituto de la Mujer, [1996]. 97 p.
- LLEDÓ, Eulàlia. *Apunts sobre... De les dones a la llengua* [En línia]. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2000. (Reflexions en Femení; 2)
<<http://www.diba.es/dona/fitxers/reflexionsenfemeni2.pdf>> [Consulta: 18 de desembre de 2003]

- LLEDÓ, Eulàlia. «El lenguaje administrativo: o de cómo y cuándo administrar una lengua libre de sexismo y de androcentrismo». A: *Políticas de igualdad de oportunidades entre hombres y mujeres en la Junta de Andalucía*. Sevilla: Instituto Andaluz de Administración Pública, 2003. P. 83-98.
ISBN 84-8333-198-5
- LLEDÓ, Eulàlia. «Nombrar a las mujeres, describir la realidad: la plenitud del discurso». A: *Perspectiva de género en la comunicación e imagen corporativa*. Vitoria-Gasteiz: Emakunde/Instituto Vasco de la Mujer, 2004. P. 13-54.
ISBN 84-87595-93-6
- LLEDÓ, Eulàlia. *Propostes per a un llenguatge no sexista* [En línia].
<<http://www.pangea.org/amcomas/recursos/formacio/guiallenguatge.htm>> [Consulta: 18 de desembre de 2003]
- LLEDÓ, Eulàlia. «Recomendaciones para la redacción de un discurso académico libre de sexismo y de androcentrismo». A: Proyecto ADIEU (Academische Diskurs in der Europäischen Union) [En línia].
<<http://www.sprachlabor.fu-berlin.de/adieu>> [Consulta: 21 de juliol de 2004]
- *Llenguatge no sexista. La comunicació: un recurs per a la igualtat*. Palma: Govern de les Illes Balears. Conselleria de Benestar Social. Institut Balear de la Dona; Conselleria d'Educació i Cultura, 2001. 11 p.
- LLITERAS I PONCEL, Margarita, coord. *Guía de estilo 1. Lengua y discurso sexista* [Valladolid]: Junta de Castilla y León. Consejería de Sanidad y Bienestar Social. Dirección General de la Mujer e Igualdad de Oportunidades, 2003. 259 p. (Mujer e Igualdad)
ISBN 84-9718-130-0
- MARÍ TARAZONA, Teresa, comp. *Ús de llenguatges no discriminatoris*. Xàtiva: CCOO País Valencià. Federació d'Ensenyament; Ullal, [2000]. 103 p. (Eines d'Innovació Educativa; 3)
ISBN 84-930866-3-0
- MEDINA GUERRA, Antonia María, coord. *Manual de lenguaje administrativo no sexista*. Málaga: Universidad de Málaga. Asociación de Estudios Históricos sobre la Mujer: Ayuntamiento de Málaga. Área de la Mujer, 2002. 151 p.
ISBN 84-600-9829-X
- MESTRES, Josep M. [et al.]. *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. 2a ed. Vic: Eumo; Barcelona: Universitat de Barcelona: Universitat Pompeu Fabra: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2000. 908 p.
ISBN 84-7602-333-2
- *Mettre au féminin. Guide de féminisation des noms de métier, fonction, grade ou titre*. Bruxelles: Conseil supérieur de la langue française. Service de la langue française, 1994. 72 p.
- MILLER, Casey; SWIFT, Kate. *The handbook of nonsexist writing*. 2nd ed. New York: Harper & Row, 1988. 180 p.
ISBN 0-06-273173-4
- MORANT I MARCO, Ricard; PEÑARROYA I PRATS, Miquel; TORNAL MONRABAL, Julia A. *Dones i llenguatge: una mirada masculina*. València: Denes, 1997. 129 p. (Francesc Ferrer Pastor. Investigació; 3)
ISBN 84-88578-42-3

- MORELLÓ I IZQUIERDO, Empar. *Criteris lingüístics per a un ús no sexista del llenguatge*. Gandia: Confederació Sindical de Comissions Obreres del País Valencià. Oficina de Promoció i Ús del Valencià: Ajuntament de Gandia, 1998. 28 p.
- *Mujeres* [Madrid: Ministerio de Cultura. Instituto de la Mujer], (1995), núm. 18
- PLAZA, Carme. «Dones i llengua». *Escola Catalana* [Barcelona: Òmnium Cultural] (juny 2003), núm. 401, p. 17-20.
- *Propuestas para evitar el sexismo en el lenguaje*. [Madrid]: Ministerio de Asuntos Sociales. Instituto de la Mujer, 1989. 8 p.
- *Recomanacions per a un ús no sexista de la llengua/Recomendaciones para un uso no sexista de la lengua*. [València: Generalitat Valenciana, 1987]. 13 + 13 p.
- *Recomendaciones para el uso no sexista de la lengua*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, 1988. 23 p. (Coeducación)
- *Recomendaciones para un uso no sexista del lenguaje*. [Zaragoza]: Instituto Aragonés de la Mujer, 1995. 24 p.
- *Recomendaciones para un uso no sexista del lenguaje* [Full desplegable]. [Madrid]: Ayuntamiento de Madrid. Concejalía de Promoción de la Igualdad y el Empleo, [1999]. 3 p.
- *Recomendaciones para un uso no sexista del lenguaje administrativo*. Alcorcón: Ayuntamiento de Alcorcón. Concejalía de la Mujer, 1995. 10 p.
- *Reflejar la diversidad también con el lenguaje*. Pamplona: Ayuntamiento de Pamplona. Concejalía de la Mujer, 1999.
- RUAIX, Josep. «Duplicacions femenines innecessàries». *Llengua Nacional* [Barcelona: Associació Llengua Nacional] (estiu de 2000), núm. 31, p. 34-35.
- RUAIX I VINYET, Josep. *Català complet. Curs superior de llengua. Volum II. Morfologia i sintaxi*. Moià: J. Ruaix, 1998. 319 p.
ISBN 84-89812-14-4
- RULL, Xavier. *La formació de mots. Qüestions de normativa*. Vic: Eumo, 2004. 416 p. (Llengua i Text; 7)
ISBN 84-9766-040-4
- SABATINI, Alma. *Il sessismo nella lingua italiana*. Roma: Commissione nazionale per la parità e le pari opportunità tra uomo e donna, 1993. 125 p.
ISBN 88-240-0454-7
- SERVITJE I RIERA, Albert. *Llibre d'estil de la Universitat Pompeu Fabra*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 1996. 221 p.
ISBN 84-88042-18-3
- SOLÀ, Joan. *Parlem-ne. Converses lingüístiques*. Barcelona: Proa, 1999. 328 p.
ISBN 84-8256-550-8
- SOLÀ, Joan, dir. *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona*. Barcelona: Consorci per a la Normalització Lingüística. Centre de Normalització Lingüística de Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1995. 310 p.
ISBN 84-7609-692-5

- SUARDIAZ, Delia Esther. *El sexismo en la lengua española*. Zaragoza: Libros Pórtico, 2002. 224 p.
ISBN 84-7956-029-0
- TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA; GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE TREBALL I INDÚSTRIA. *Diccionari de les ocupacions*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Treball i Indústria, 2004. 359 p.
ISBN 84-393-6454-7
- UNESCO. *Recomanacions per a un ús no sexista del llenguatge* [Traducció i adaptació de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya]. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1992. 25 p.
- UNESCO. *Recomendaciones para un uso no sexista del lenguaje*. [S. l.]: Servicio de Lenguas y Documentos Unesco, [1990]. 23 p.
- UNIVERSITAT JAUME I. SERVEI DE LLENGÜES I TERMINOLOGIA, coord. *Manual de documents i llenguatge administratiu II*. Castelló: Publicacions de la Universitat Jaume I, 2003. 174 p.
ISBN 84-8021-395-5
- *Ús igualitari del llenguatge en l'Administració municipal de Cornellà de Llobregat*. Cornellà de Llobregat: Ajuntament de Cornellà, 1996. 16 p.
- *Uso no sexista del lenguaje administrativo*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales. Instituto de la Mujer, 1990. 24 p.